

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Василя КАРАЗІНА

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ І ПОДАТКОВОГО
КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОДАТКУ НА
ДОДАНУ ВАРТІСТЬ»**

Виконала:

здобувачка 2 курсу,
спеціальності

071 Облік і оподаткування

Анастасія ВОЛОШИНА

Керівник : к.е.н., доц.

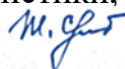

Ліана РУБАН

Роботу допущено до захисту перед АК рішенням кафедри статистики,
обліку та аудиту від " 09 " _____ Грудня _____ 2024 р., протокол №8.

В.о. завідувача кафедри статистики, обліку та аудиту

д.е.н., доцент

Тетяна СЛЮНІНА

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО	
КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	6
1.1 Сутність та роль податку на додану вартість.....	6
1.2 Державне регулювання податку на додану вартість.....	13
1.3 Аналіз обсягів надходження та відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету в 2019-2023рр.....	20
1.4 Економічна характеристика підприємства ТОВ «ДОЙЧЕ ТЕХНІКА»	26
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З	
ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	33
2.1. Документальне забезпечення обліку розрахунків з податку на додану вартість.....	33
2,2 Організація і методика обліку розрахунків з податку на додану вартість.....	41
2,3, Автоматизація обліку розрахунків з податку на додану вартість	49
РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПОДАТКОВОГО	
КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ... 	55
3.1. Організація і методика податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість.....	55
3.2. Шляхи вдосконалення обліку та податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість	64
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Податкові надходження в усьому світі відіграють важливу роль у розвитку економіки. Це важливо, оскільки податки допомагають фінансувати видаткову частину державного бюджету. Введення податків та їх стягнення здебільшого залежать від економічної структури країни, її фази розвитку, ступеню індустріалізації країни, зростання її сектора послуг, внеску сільського господарства у її ВВП, рівня зайнятості, а також різноманітності робочої сили та розмір заробітної плати.

Проте стягнення податку ґрунтується на ефективності податкового адміністрування, яке значною мірою залежить від державної системи та її політики, головним чином монетарної та фіскальної політики, правової бази, прозорості її процесів, використання інформаційних технологій, співпраці зацікавлених сторін, головним чином платників податків, а також персоналу податкових органів.

По свої суті, ПДВ є багатоступінним податком. Згідно з яким, особа має платити податок на кожному етапі виробництва та розподілу. Отже, податок буде стягуватися на кожному кроці додавання вартості. Оскільки податок стягується з товарів, придбаних для споживання, тому він є податком на споживання.

Актуальність даної роботи полягає у необхідності систематизації актуальної інформації щодо обліку та податкового контролю розрахунків з ПДВ, так як в наш час відбувається багато змін щодо об'єкту дослідження.

Метою дослідження кваліфікаційної роботи є вивчення процесів обліку та податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість, які діють на сьогоднішній день в Україні, в тому числі з використанням автоматизованого бухгалтерського програмного забезпечення, та розробка рекомендацій щодо вдосконалення діючих систем обліку та податкового контролю з податку на додану вартість.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- провести аналіз літературних джерел для вивчення теоретичних основ податку на додану вартість;
- дослідити нормативно-правове забезпечення, яке регулює облік і податковий контроль розрахунків із ПДВ;
- проаналізувати бюджетні надходження від податку на додану вартість та обсяги його відшкодування платникам;
- надати економічну характеристику обраного об'єкта дослідження;
- визначити основні види документів, що застосовуються для обліку розрахунків із ПДВ;
- вивчити особливості організації обліку розрахунків із податку на додану вартість;
- дослідити методику ведення обліку розрахунків із ПДВ;
- проаналізувати можливості автоматизації облікових процесів щодо ПДВ за допомогою існуючих програмних рішень;
- розглянути специфіку проведення податкових перевірок, пов'язаних із розрахунками з податку на додану вартість;
- запропонувати рекомендації для вдосконалення існуючої системи обліку та податкового контролю розрахунків із ПДВ.

Суб'єкт кваліфікаційної роботи – Товариство з обмеженою відповідальністю «ДОЙЧЕ ТЕХНІКА»

Об'єкт дослідження – поняття податку на додану вартість

Предмет дослідження – облік та податковий контроль розрахунків з податку на додану вартість

В даній роботі використовувались загальнонаукові та специфічні методи дослідження, до загальнонаукових методів, що використовувались в роботі відносяться:

- аналіз;
- синтез;

- індукція;
- дедукція;
- узагальнення;
- табличний;
- графічний.

Серед специфічних методів, що використовувались в роботі були:

- документальний аналіз;
- метод подвійного запису;
- економіко-статистичний аналіз.

Інформаційна база дослідження: Податковий кодекс України, дані Державної служби статистики України, матеріали вітчизняних вчених.

Структура даної роботи складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Кваліфікаційна робота налічує 78 сторінок друкованого комп'ютерного тексту та 66 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Сутність та роль податку на додану вартість

Щодня ми стикаємось з ПДВ у повсякденному житті, коли купляємо продукти в супермаркеті чи коли користуємось будь-якими послугами. Серед усіх податків саме податок на додану вартість є чи не найбільш розповсюдженим.

Історія виникнення ПДВ починається у ХХ ст. і саме він вважається наймолодшим податком на сьогоднішній день. Перші концептуальні ідеї, які були взяті за основу були висунуті у 1919 році німецьким промисловцем Вільгельмом фон Сіменсом, він назвав цей податок облагородженим податком з обігу, а американський економіст Томас С. Адамс у 1921 році висунув свої пропозиції щодо організації справляння ПДВ, проте їх ідеї не були втілені в ті часи і податок не було застосовано.

Однак 10 квітня 1954 року уперше було введено в застосування ПДВ у Франції. Моріс Лоре, тодішній керівник Дирекції з податків міністерства економіки, фінансів і промисловості Франції описав механізм ПДВ і впровадив цей податок і тим самим став «батьком» ПДВ. Проте новий вид податку не одразу набув популярності на батьківщині і першою країною, яка повноцінно запровадила використання ПДВ стала Данія, де почав функціонувати цей податок у 1967 році [17].

Першим етапом популяризації ПДВ можна назвати впровадження даного податку в Латинській Америці та Західній Європі в 1960х – 1970-х роках, другим етапом вважається запровадження ПДВ в Японії, Швейцарії, Канаді та Австралії – країнах, що не були частиною Європейського Союзу.

Вирішальну роль у поширенні ПДВ у світовій практиці відіграли такі важливі організації як Світовий Банк та МВФ. Саме той факт, що завдяки ПДВ більшість країн могли значно заповнити потреби бюджету дозволив швидко набрати популярності і прижитись у багатьох країнах світу, таким чином зараз ПДВ застосовується більше ніж у 140 країнах світу, в тому числі і в Україні.

В Україні ПДВ з'явився відносно нещодавно, в 1992 році, бо введення ПДВ було одним з етапів на шляху переходу нашої країни на ринкову економіку. До введення податку на додану вартість в Україні діяв податок з обігу.

З часом відбулись зміни у розвитку вітчизняного ПДВ. Даний процес можна поділити на 3 етапи: перший етап - прийняття закону про України «Про податок на додану вартість» 20 грудня 1991 року, який проіснував недовго і вже 26 грудня 1992 було видано Декрет Кабінету Міністрів «Про податок на додану вартість», який проіснував до 1997 року. [55]

Другий етап бере свій початок 3 квітня 1997 року, коли приймають новий Закон, який отримав назву «Про податок на додану вартість». Даний закон проіснував до 2 грудня 2010 року, але з прийняттям податкового кодексу він втратив чинність, і саме з цієї події почався і досі триває третій етап розвитку ПДВ в нашій країні [46]. Розглянувши літературні джерелами, нами було виділено декілька визначень податку на додану вартість наведених в вітчизняній літературі (таблиця 1.1)

Таблиця 1.1

Трактування сутності «Податок на додану вартість» в літературних джерелах

Джерело	Визначення
1	2
ПКУ	Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ [36]

Продовження табл. 1.1

1	2
Волохова І.С.	Податок на додану вартість відноситься до групи непрямих податків, є однією з форм універсальних акцизів, якій включається до ціни товарів (робіт, послуг), стягується неодноразово, на кожному етапі проходження товарів [13].
Шаповал Т.Б	ПДВ – це непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів [64].
Світовий О.М	податок на додану вартість - зводиться до сплати цього податку продавцем товарів, робіт, послуг з тієї вартості, що додається до вартості придбаних матеріалів та послуг [57]
Йолкін О.	Податок на додану вартість – це непрямий податок, який включається в ціну товару. Він нараховується та сплачується платниками податків до бюджету з операцій постачання товарів і послуг на митній території України, а також з операцій експорту та імпорту [23]
Подолянчук О.А	ПДВ – це непрямий загальнодержавний податок, він є складовою ціни товарів (робіт, послуг), складається з податкових зобов'язань щодо постачання товарів (робіт, послуг), податкового кредиту щодо постачання товарів (робіт, послуг), а також зобов'язань перед бюджетом з ПДВ [38]

Продовження табл. 1.1

1	2
Лесько М.В	ПДВ – це фіскальний податок, що стягується на стадії виробництва і руху товарів із суми доданої вартості незалежно від фінансових результатів господарської діяльності [26].

Джерело: узагальнено автором [36; 13; 64; 57; 23; 38; 26]

Отже, проаналізувавши вищенаведену таблицю ми можемо сказати, що в літературних джерелах існує багато різних визначень сутності податку на додану вартість, але ми бачимо деякі спільні елементи, так у чотирьох з семи визначень зазначено, що ПДВ – це непрямий податок, в чотирьох визначеннях зазначається, що даний податок входить в ціну товару, а в двох інших зазначено, що цей податок формується із доданої вартості на товари, роботи та послуги.

Непрямі податки – це податки, що стягуються у вигляді набавки за товари послуги, що було придбано споживачем. До непрямих податків відносять ПДВ, акциз та мито.

Платниками податку на додану вартість є майже усі передбачені законодавством суб'єкти господарювання, які займаються операціями з купівлі-продажу благ, при цьому це не залежить від виду діяльності, яку ці суб'єкти здійснюють.

Сутність та роль будь-якого податку також необхідно розкривати не тільки завдяки його трактуванню, а й за рахунок функцій, які він виконує. Так, податок на додану вартість виконує фіскальну та регулюючу функцію, однак регулююча функція податку на додану вартість викликає деякі суперечки серед науковців, так як деякі з них вважають, що регулююча функція ПДВ не є окремою складовою, а лише являє собою частиною, що доповнює фіскальну функцію податку на додану вартість, також у деяких джерелах можна зустріти

інформацію про стимулюючу функцію податку на додану вартість. Проте, поговоримо про ці функції більш детально.

Для будь-якого виду податків основною функцією є фіскальна. Так, основним завданням податку на додану вартість є наповнення національного бюджету. Серед усіх видів податків, що стягуються на території України лише податок на додану вартість у повному його обсязі надходить та наповнює виключно державний бюджет і не надходить до інших фінансових ресурсів держави.

При виконанні фіскальної функції податку необхідно також враховувати ряд чинників, що можуть негативно і позитивно впливати на ефективність стягнення податків і відповідно збільшувати або зменшувати обсяги надходжень. Більш детальний опис позитивних і негативних чинників наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Чинники впливу на фіскальну ефективність податку на додану вартість

Чинники позитивного впливу	Чинники негативного впливу
1	2
Своєчасність та повнота надходжень ПДВ до Держбюджету	Величезна кількість не співпадаючих даних у системі адміністрування ПДВ, що провокують свідомих або несвідомих ухилянь або приховування сплати ПДВ
Поліпшення та модернізація системи електронного стягнення податку	умисне заниження сум сплати ПДВ за рахунок фіктивно зареєстрованих податкових кредитів
Надійність та стійкість системи оподаткування та законодавства та його відповідність до міжнародних стандартів та норм	збереження всіх податкових пільг, що можуть зменшувати обсяги надходжень

Продовження табл. 1.2

1	2
уникання необґрунтованих підвищень розмірів податкового кредиту	питання компенсації ПДВ (провокує використання різних незаконних схем задля повернення сплачених сум до бюджет)

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Регулююча функція податку на додану вартість як і будь-якого іншого податку полягає у тому, щоб впливати на різні аспекти в діяльності суб'єктів оподаткування. До питань, які вирішуються за допомогою регулятивної функції можна віднести:

- платники податків та його особливості;
- об'єкти оподаткування та методика розрахунку об'єкту оподаткування;
- джерела сплати податку;
- категорії надання пільг окремим галузям та виробникам;
- градація умов оподаткування, наприклад, визначення ставок податку та його розрахунки.

Стимулююча функція своєю назвою говорить про сутність цієї функції. Так, основним завданням цієї функції є заохочення платників податків сплачувати до бюджету податки, при цьому стимулювання відбувається за рахунок різного виду пільг. Податок на додану вартість має свої класифікаційні ознаки, які наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікаційні ознаки ПДВ

Ознака	Характеристика
1	2
Форма оподаткування	Непрямий податок

Продовження табл. 1.3

1	2
Спосіб стягнення	За даними, що наведено в декларації
Метод встановлення податкових ставок	Пропорційний метод стягнення
Повнота прав використання надходжень від податку	Закріплений податок
Рівень справляння податку	Загальнодержавний податок
Економічний зміст об'єкту оподаткування	Податок на споживання
Сфера використання податкових надходжень	Загального призначення
Джерела використання податкових надходжень	Загального призначення
Джерело сплати	Виручка від реалізації
Спосіб установаження податкових зобов'язань	Окладний податок

Джерело: Узагальнено автором на основі [21]

У вищенаведеній таблиці ми навели класифікацію податку на додану вартість, в якій розглянули найважливіші на нашу думку класифікаційні ознаки. Сутність пропорційного методу оподаткування полягає у тому, що до об'єкту оподаткування застосовується ставка у відсотковому визначенні, що не змінюється в залежності від обсягів куплених товарів або отриманих послуг тощо.

У своїй роботі науковці Іванов Ю.Б., Тищенко В.Ф. та Найденко О.Є. визначають, що до елементів ПДВ відноситься: платники податку, об'єкт, база та одиниця оподаткування, ставка податку, метод податкового обліку, податковий період та джерело сплати податку.

Підводячи підсумки даного підрозділу нами було розглянуто історію виникнення і розвитку ПДВ в світовій практиці і в Україні, розглянуто трактування податку на додану вартість, що описані в літературі, що навели вітчизняні науковці, описали основні функції податку, а також навели класифікацію і визначили основні елементи ПДВ.

1.2. Державне регулювання податку на додану вартість

Нормативно-правова база будь-якого об'єкту в бухгалтерському обліку та податковому контролі є дуже важливою на етапі вивчення та практичного використання, тому даному питанню слід виділити окрему увагу. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» також регулюються основні положення щодо проведення бухгалтерського обліку, так, у цьому Законі прописано, що здійснення обліку операцій з податку на додану вартість є обов'язковим видом обліку, для тих підприємств, що є платниками податку.

В бухгалтерському обліку головним документом, що регламентує облік та контроль податку на додану вартість виступає Податковий кодекс України, а саме розділ V, який так і називається «Податок на додану вартість».

Даний розділ складається з 31 статті (ст. 180-211 ПКУ) в якому прописані платники податку (ст. 180), вимоги щодо реєстрації платників (ст. 181), визначення об'єкту оподаткування (ст. 185), розміри ставок податку (ст. 193), податковий кредит (ст. 198), електронне адміністрування ПДВ (ст. 200-1), звітні періоди (ст. 202), порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом (ст. 203), тощо. З переліком нормативно-правових документів, що регламентують облік та контроль ПДВ (табл. 1.4) [36].

Таблиця 1.4

Нормативно-правові документи, які регламентують порядок методики обліку і контролю ПДВ

Нормативний документ	Застосування документу
1	2
Порядок електронного адміністрування ПДВ	Визначає основи механізмів відкриття та закриття рахунків, що належать до системи електронного адміністрування податку на додану вартість, порядок складання в системі електронного адміністрування податку на додану вартість податкових накладних та рахунків коригування кількісних і вартісних показників до накладних, окрім цього формує алгоритми для операцій з проведення розрахунків з бюджетом, в якому використовує зазначені рахунки [18].
Порядок заповнення податкової накладної	Встановлює методику внесення усіх необхідних реквізитів для заповнення податкової накладної (ПН) та порядку складання розрахунку коригування кількісних і вартісних показників у накладній [53].
Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних	Визначає механізм заповнення даних в єдиному реєстрі податкових накладних з податкових накладних та / або розрахунків коригувань кількісних і вартісних показників до них [52].

Продовження табл. 1.4

1	2
Порядок зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних	Встановлює механізм припинення реєстрації ПН/ розрахунків коригування в єдиному реєстрі податкових накладних, встановлює засади роботи комісії у питаннях припинення реєстрації ПН / розрахунків коригування в ЄРПН, встановлює перелік прав та обов'язків їх членів [51].
Порядок заповнення і подання податкової звітності з ПДВ	Схвалення форм та алгоритмів щодо складання певних видів звітності з податку на додану вартість [53]
Інструкція про застосування Плану рахунків	Зазначено особливості використання певних субрахунків рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», таких як: 1) субрахунок 641 «Розрахунки за податками»; 2) субрахунок 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 3) субрахунок 643 «Податкові зобов'язання»; 4) субрахунок 644 «Податковий кредит» [50]

Джерело: сформовано автором на основі джерел [18; 50; 51; 52; 53]

Отже, згідно з Податковим кодексом України до платників податку на додану вартість відносяться такі категорії платників, що наведено на рисунку 1.1:

Рисунок 1.1 – Платники податку на додану вартість

Джерело: сформовано автором на основі [36]

Ми бачимо, що перелік платників податку на додану вартість доволі об'ємний і охоплює доволі велику категорію суб'єктів, що проводять господарську діяльність. Найбільш розповсюдженим видом платників є платники податку на добровільній основі, а також ті, хто зареєстрований або зобов'язані зареєструватись як платники податку.

Стаття 185 ПКУ присвячена об'єктам оподаткування податку на додану вартість, таким чином об'єктами оподаткування ПДВ можуть бути:

- Постачання товарів по митній території України, включаючи операції здійснені на безоплатній основі (передача та з передачі прав власності об'єкту застави особі-позичальнику (або кредитору) на ті товари, які передають на умовах товарного кредиту, а також передача об'єкту на умовах лізингу (фінансової оренди));
- Постачання послуг в межах митної території України;
- Ввезення товарів на митну територію країни;

- Надання послуг міжнародного перевезення як пасажирів, так і багажу і вантажів різними видами транспорту (залізницею, морем, річкою, авіацією тощо).

Перелік операцій, що не входять до об'єктів оподаткування ПДВ зазначено в статтях 196 та 197 Податкового Кодексу України (операції звільнені від оподаткування та ті, які не є об'єктом оподаткування).

База оподаткування податку на додану вартість визначається виходячи з сутності операції, враховуючи це слід розглянути деякі варіанти розрахунку бази оподаткування ПДВ:

1) При операціях постачання товарів та послуг базою оподаткування ПДВ є договірна ціна враховуючи суми загальнодержавних податків та зборів (окрім сум акцизного податку на здійснення роздрібної торгівлі підакцизних товарів суб'єктами господарювання), зборів обов'язкового пенсійного страхування, а також ПДВ та акцизний податок на етиловий спирт, що застосовується виробниками для виготовлення лікарських засобів [36];

2) Діяльність з постачання вживаних товарів, прийнятих за договором комісії в осіб, що не були зареєстровані як платники ПДВ – базою оподаткування буде комісійна винагорода таких платників податку [36];

3) Постачання категорії товарів, що відносяться до лізингу (фінансової оренди), що було повернуто лізингоодержувачем через невиконання умов договору лізингу і які не зареєстровані як платник податку – базою є позитивна різниця між ціною продажу та ціною купівлі даного товару, тощо [36];

У статті 193.1 Податкового Кодексу України прописані податкові ставки для податку на додану вартість, отже в нашій країні станом на 2024 рік діють наступні ставки:

4) 20% - базова ставка ПДВ, вона є найпоширенішою в Україні, більшість товарів і послуг оподатковуються саме цією ставкою, перелік операцій, що оподатковуються 20-ти % ставкою прописано у статті 185

підпункті 185.1 Податкового кодексу України, окрім тих операції, що підлягають іншим ставкам ПДВ (0%,7%,14%) [36];

5) 0% - нульова ставка ПДВ, застосовується у випадках вивезення за митну територію України, при постачанні деяких категорій товарів (для заправки або обслуговування суден морського, повітряного, наземного судна/транспорту, що використовується Військово-Морськими, - Повітряними, - Збройними Силами України; для заправки при перевезенні товарів та пасажирів; для заправки та забезпечення космічних кораблів, тощо.) [36];

б) 7% - застосовується для лікарських препаратів (фармацевтична галузь), медичних виробів, туристичної діяльності (готелі, музеї, екскурсії тощо), надання послуг концертів (театр, опера, цирк, балет, хореографічне шоу, тощо) та ін. [36];

7) 14%. – постачання в межах митної території України, а також вивезення за межі кордонів деяких видів сільськогосподарських культур (пшениця, меслин (УКТ ЗЕД 1001), ячмінь (УКТ ЗЕД 1003), кукурудза (УКТ ЗЕД 1005), соєві боби (УКТ ЗЕД 1201), насіння ріпаку або кользи, подрібнене або не подрібнене (УКТ ЗЕД 1205), насіння соняшнику подрібнене або не подрібнене (УКТ ЗЕД 1206 00)) [36].

Окрім ставок ПДВ, які діють на території України, також є певні категорії товарів та послуг, які є звільненими від сплати податку на додану вартість, до таких товарів та послуг відносять:

1) продукція дитячого харчування, а також деякі товари, що було вироблено для немовлят, перелік товарів затверджено Кабінетом Міністрів України;

2) постачання послуг із здобуття освіти усіх рівнів (дошкільна освіта, середня, вища, технічно-професійна тощо);

3) постачання засобів реабілітації (а також товари спеціального призначення, вироби медичного призначення) для осіб з інвалідністю та інших категорій, що затверджено КМУ; послуги з доставки пенсій, різних видів

страхових платежів, а також грошової допомоги населенню (що відбувається на всіх етапах доставки, до отримання коштів кінцевим споживачем); медичні послуги населенню закладами охорони здоров'я, що мають відповідну ліцензію на надання вищезазначених послуг тощо.

Важливим елементом державного регулювання є методика подання декларації з ПДВ та заповнення податкової накладної з податку на додану вартість. Терміни подання декларації з ПДВ залежать від періоду, в якому була здійснена операція, так у випадках, коли операція здійснена з 1 по 15 число календарного місяця декларацію необхідно зареєструвати до 5-го числа місяця, що йде наступним за місяцем здійснення операції, у випадках здійснення операції з 16-го по останній календарний день – до 18-го календарного дня наступного календарного місяця. Податкова декларація подається протягом 20-ти календарних днів, що йдуть наступними за звітний період.

У випадку несвоєчасного подання податкової накладної з ПДВ на платника накладається штраф у розмірі 2% від обсягу поставок (без урахування ПДВ), проте розмір штрафу не може перевищувати 1020 грн. Якщо під час перевірки органами виконавчої влади (податковою) буде виявлено факт відсутності податкової накладної, то на платника буде накладено штраф у розмірі 5% від обсягу поставок (без урахування ПДВ), проте розмір штрафу також не може перевищувати 1020 грн. При повторному порушенні термінів подання накладної (або неподанні накладної) на платника накладається штраф у розмірі 1020 грн., незалежно від об'ємів поставки.

У випадку порушення термінів подання податкової декларації з ПДВ платник зобов'язаний сплатити штраф у розмірі 340 грн., відповідний штраф нараховується у випадку неподання та при повторних порушеннях термінів вищесказаної декларації.

1.3. Аналіз обсягів надходження та відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету в 2019-2023рр

Бюджет будь-якої держави – це дуже важка структура, яка складається з багатьох різних видів надходжень. Податки є основною частиною дохідної частини бюджету України, серед усіх податків частка податку на додану вартість є найбільшою. Бюджет країни в свою чергу є одним з рушійних важелів в питанні регулювання економіки держави і є невід’ємним інструментом при подоланні кризових ситуацій.

Планування бюджету є обов’язковим етапом. Бюджет на наступний рік складається заздалегідь, в ньому зазначаються як видатки (з урахування непередбачуваних ситуацій), так і джерела наповнення бюджету. Категорії надходжень до державного бюджету України в 2023 році представлено у вигляді таблиці 1.5 та рисунку 1.2.

Таблиця 1.5

Доходи державного бюджету України за статтями доходів в 2023 р.

Категорія надходжень	Сума доходу (млн. грн..)
1	2
Податкові надходження	1203544,1
Податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості	350781,9
Податок на доходи фізичних осіб	206944,8
Податок на прибуток підприємств	143837,1
Рентная плата та плата за використання інших природних ресурсів	60327,7
Внутрішні податки на товари та послуги	748143,9
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	92583,9
Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	74762,7
Податок на додану вартість з вітчизняних товарів (з урахуванням бюджетного відшкодування)	214639,3
Податок на додану вартість з імпортованих товарів	366158,0
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	40559,4

Продовження табл. 1.5

1	2
Інші податки та збори	3731,1
Неподаткові надходження	991601,7
Доходи від власності та підприємницької діяльності	123912,4
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної діяльності	14257,6
Інші неподаткові надходження	41025,8
Власні надходження бюджетних установ	812405,9
Доходи від операцій з капіталом	100,3
Кошти від закордонних країн і міжнародних організацій	433404,5
Цільові фонди	432,1
Офіційні трансферти	
Разом	1486673,2

Джерело: [19]

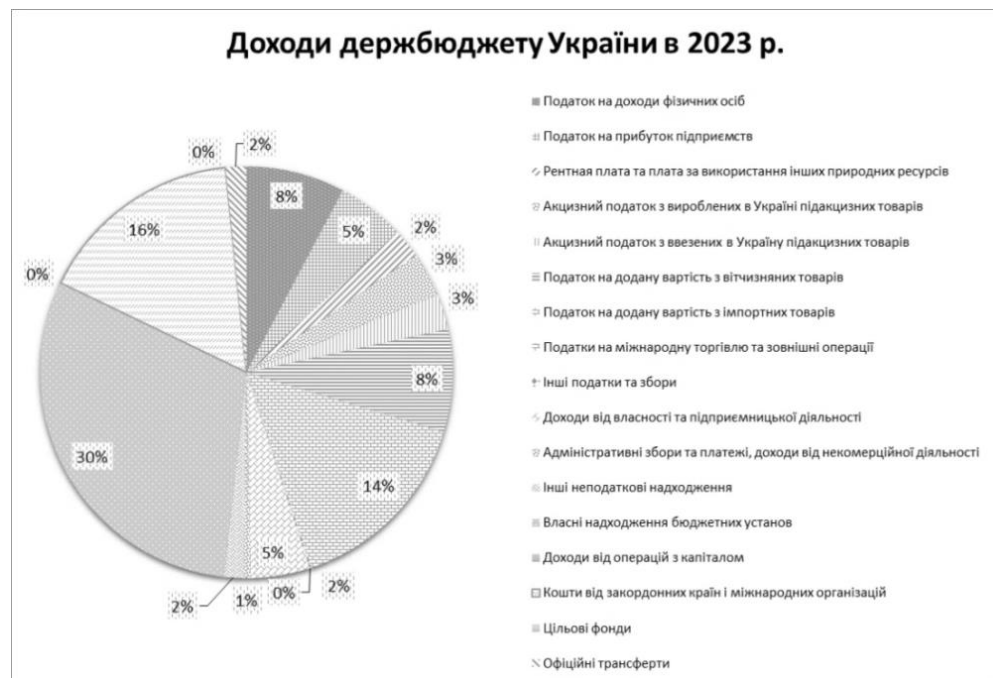

Рисунок 1.2 – Структура доходів державного бюджету України в 2023 році, %

Джерело: [19]

З таблиці та рисунку видно, що податкові надходження складають суттєву частину усього бюджету нашої країни в 2023 році. В свою чергу, надходження від ПДВ розділено на дві статті доходу - податок на додану вартість з вітчизняних товарів (з урахуванням бюджетного відшкодування) та з імпортованих товарів, вони складають 8,03% та 13,70% відповідно, що разом складає 23,73%, що є не тільки найбільшим показником серед усіх податків, а й однією з найсуттєвіших категорій формування державного бюджету взагалі.

Розглядаючи структуру податкових надходжень питома вага дохідна частина ПДВ складає 31% від імпортованих товарів і 18% від вітчизняних товарів, за ним іде категорія податку на доходи фізичних осіб з питоמוю вагою 17%, а на третьому місці за обсягами надходжень знаходиться податок на прибуток - 12%. Отже, ми бачимо, що майже половину (49%) усіх податкових надходжень, що формують державний бюджет України складає Податок на додану вартість (рис. 1.3.)

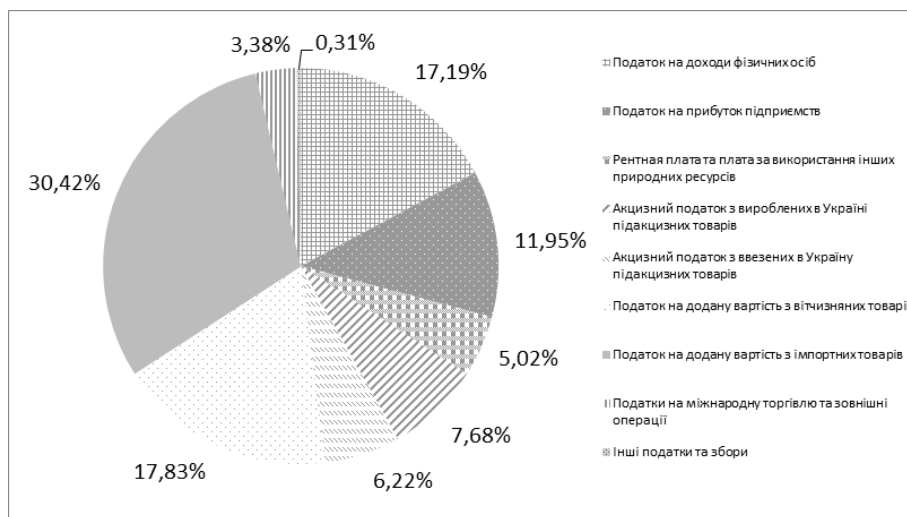

Рисунок 1.3 – Структура дохідної частини бюджету від податкових надходжень в 2023 р.

Джерело: створено автором на основі даних [19]

Будь-які показники мають властивість змінюватися з часом, що зумовлює необхідність їхнього аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень.

Таким чином, виникає потреба в дослідженні динаміки надходжень від податку на додану вартість до державного бюджету України, що дозволяє оцінити зміни в економічній активності країни та ефективність податкового адміністрування. Для аналізу було обрано часовий проміжок у 5 років, що забезпечує достатній період для виявлення тенденцій у надходженнях або їхньої відсутності, а також сприяє отриманню об'єктивної картини розвитку.

Для зручності та візуалізації даних було створено гістограму, яка наочно демонструє зміни в обсягах загальних доходів від ПДВ. Окрім цього, окремо було розглянуто статистику надходжень від вітчизняного виробництва та імпортованих товарів, що дозволяє деталізувати структуру доходів і краще зрозуміти вплив кожного з факторів на загальний результат. Такий підхід дозволяє глибше проаналізувати вплив різних чинників на формування доходів державного бюджету. (Рис. 1.4)

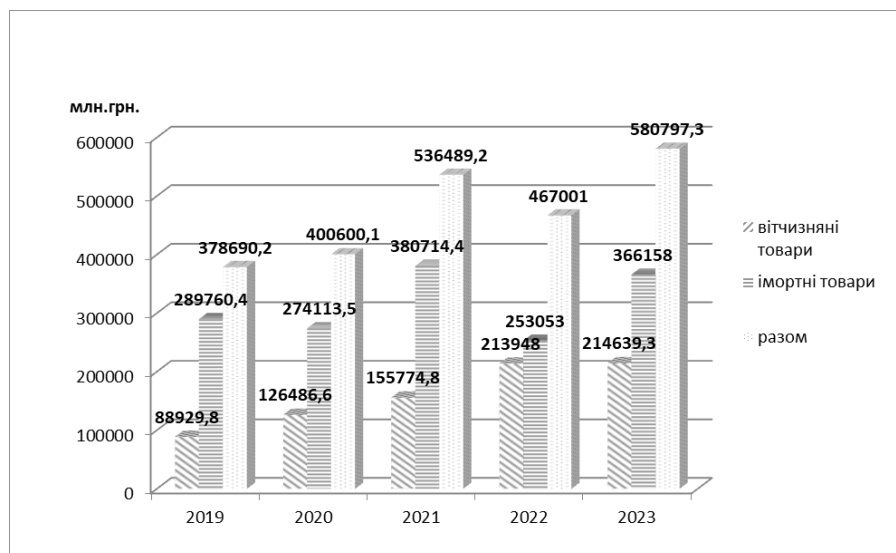

Рисунок 1.4 – Динаміка надходжень від ПДВ до державного бюджету України в 2019 – 2023 рр.

Джерело: створено автором на основі даних [19; 17]

Проаналізувавши дану гістограму ми можемо сказати, що тенденція збільшення обсягу надходжень від імпортних товарів завжди зберігалась протягом досліджуваного періоду, проте мінімальна різниця в показниках була

у 2022 році. Приріст надходжень можна побачити з кожним роком, окрім 2022 року, коли кількість надходжень суттєво зменшилась, що могло бути викликано початком повномасштабної війни росії проти України, що спровокувало велику міграцію українців до інших країн, а отже й зменшення споживання товарів та послуг.

Невеликий приріст доходу в 2020 році в порівнянні з 2019 роком також міг спровокований пандемією covid-19 в Україні та світі, а саме запровадження карантинів зменшило обсяги споживання товарів та послуг та масове закриття бізнесів зменшило кількість пропозицій на ринку України, що також вплинуло на такий результат.

Сутність податку на додану вартість передбачає компенсацію частини податку усім виробникам, так як платником даного податку є кінцевий споживач. Саме тому, обсяги надходжень від вітчизняних товарів значно менші, так як у підсумку значна частина коштів, сплачених податків на виробничих етапах повертаються виробникам. (рис. 1.5)

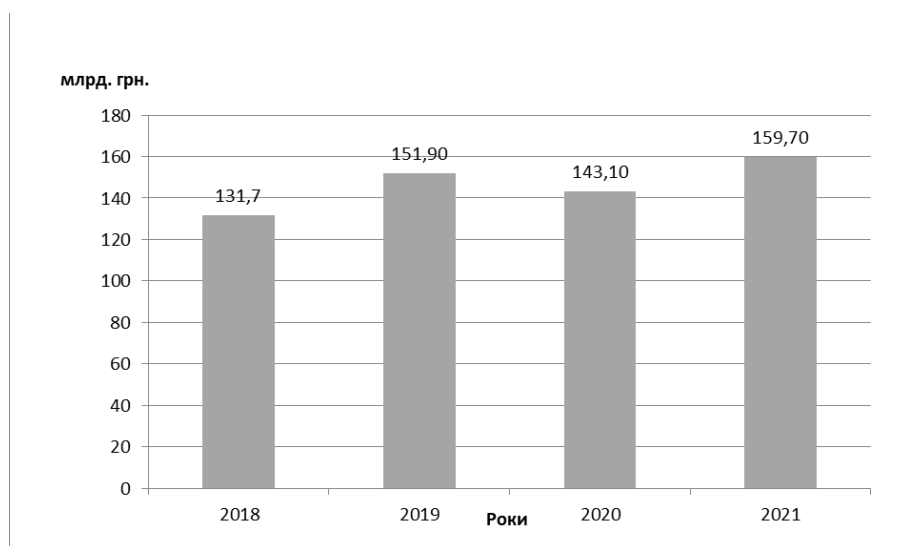

Рисунок 1.5 – Динаміка обсягів відшкодування ПДВ в 2019 – 2021 рр.

Джерело: [17]

Показники динаміки з мають відповідну тенденцію з обсягами надходжень, ми бачимо, що показник в 2020 році також зменшився в порівнянні

з 2019 році, так як виробництво продукції зменшилось під час пандемії коронавірусу, а отже й обсяги відшкодування зменшились. Дані за 2022-2023 роки відсутні, але ми можемо припустити, що показники будуть пропорційними обсягам надходжень.

З цього випливає, що необхідно порівняти показники надходжень та компенсації за наявні роки (2019-2021 рр.). Порівняльний аналіз представлено на рис. 1.6.

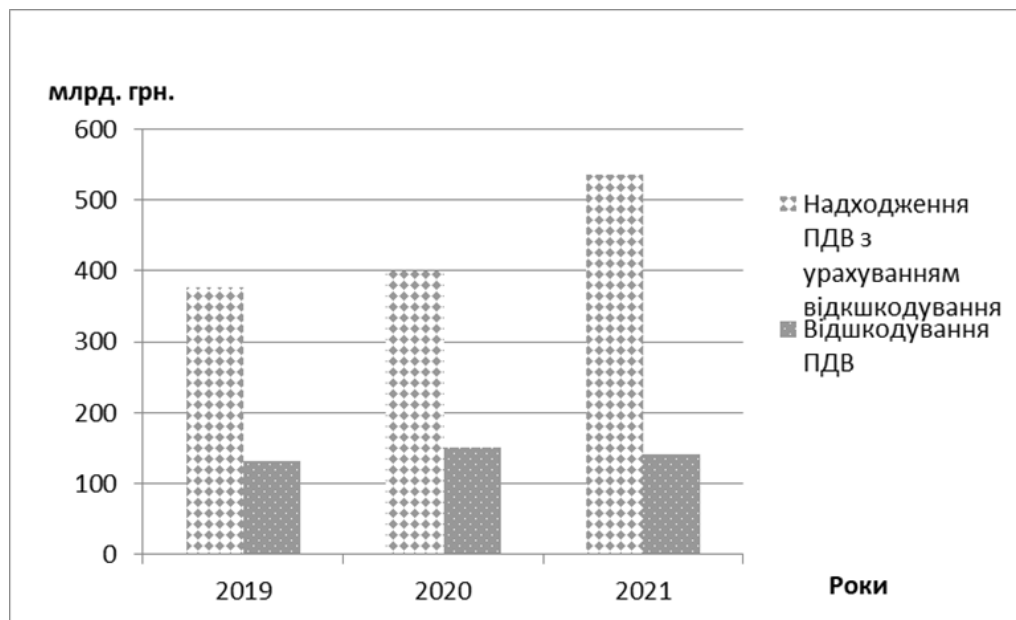

Рисунок 1.6 – Порівняння обсягів надходження та відшкодування ПДВ в 2019-2021 рр.

Джерело: сформовано автором на основі даних [19; 17]

З даної таблиці зрозуміло, що в досліджувані роки ріст надходжень зростав більш інтенсивно ніж обсяги відшкодування, що може свідчити про те, що держава вживає певних мір задля збереження більшої кількості грошей в державному бюджеті. В той же час це може свідчити про те, що наразі немало недобросовісних підприємців створюють фіктивні фірми для руху товарів, що призводить до збільшення обсягів відшкодування ПДВ, такі корупційні схеми часом важко виявити, проте держава має вживати заходи задля подолання цієї

проблеми. Так, показник відшкодування виробникам у 2021 році був меншим ніж в 2020 році, проте обсяги в 2021 році були значно більшими ніж в попередньому році, такі показники можуть свідчити про те, що держава вже вживає певні міри для подолання вищезазначеної проблеми.

1.4. Економічна характеристика підприємства ТОВ «ДОЙЧЕ ТЕХНІКА»

Кваліфікаційна робота робилась на базі документації підприємства Товариства з обмеженою відповідальністю «Дойче Техніка». Підприємство зареєстровано за юридичною адресою: 61058, Харківська область, місто Харків, вулиця Ромен Роллана, будинок 12. Статутний капітал підприємства становить 360 000.00грн.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дойче Техніка» було зареєстровано 02.03.2017 і працює по сьогоднішній день. Сферою діяльності підприємства є:

33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення

33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах

Основою діяльності підприємства ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення, окрім цього підприємство займається продажем імпортової техніки, найчастіше німецького виробництва, від чого підприємство і отримало свою назву. Кількість працівників зареєстрованих на підприємстві станом на 2024 рік становить 2 особи.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дойче техніка» входить до складу групи компаній «Liebherr», що було є великою світовою мережею

виробників будівельної техніки і є одним з лідерів у цій сфері в усьому світі, яка на сьогодні налічує понад 41 000 працівників компанії по всьому світу.

На основі даних, що знаходяться у звіті про фінансовий стан підприємства ми розглянемо і проаналізуємо деякі показники, які будуть свідчити про економічний стан обраного підприємства. Для початку розглянемо динаміку чистих доходів від реалізації Товариства з обмеженою відповідальністю «Дойче Техніка», для наочності ми зобразили дані у вигляді гістограми. (рис. 1.7)

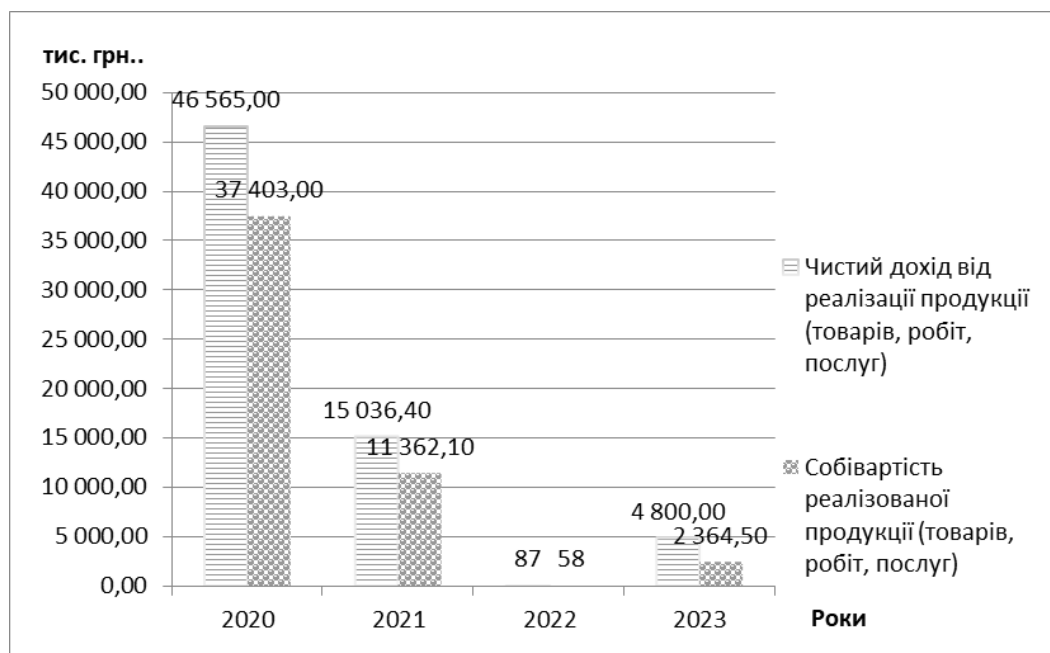

Рисунок 1.7 – співвідношення показників чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції ТОВ "Дойче Техніка" в 2020-2023 рр (тис. грн.)

Джерело: сформовано автором на основі даних додатків А, Б

З даного рисунку ми бачимо, що найнижчий показник чистого доходу спостерігався в 2022 році, що було спричинено початком повномасштабного вторгнення росії в Україну, коли велика кількість підприємств зіткнулась з проблемами фінансового та соціального характеру. Так як в цей період велика кількість закрилась чи тимчасово припинила свою діяльність, то для

підприємства це стало великим викликом і тим самим зменшились обсяги доходу підприємства, особливо враховуючи той факт, що підприємство в більшій частині надає товари і послуги підприємства будівельної промисловості, які втратили свою актуальність під час повномасштабного вторгнення. Взагалі, ми можемо побачити тенденцію до зменшення обсягів доходів в проміжок з 2020 року, коли обсяги доходу були найбільшими і аж до 2022 року, а в 2023 році ми бачимо збільшення обсягів доходу, втім даний показник все одно був меншим, ніж показник доходу підприємства за 2021 рік.

На нашу думку для проведення якісного аналізу необхідно враховувати майновий стан підприємства. Даний показник можна дізнатись завдяки аналізу наявності та кількості оборотних та необоротних активів підприємства, для прикладу розглянемо показники активів за 2023 рік. Так, в 2023 році згідно з інформацією, що представлена в балансі підприємства у підприємства відсутні необоротні активи, а усі активи підприємства відносяться до оборотних активів. Це говорить про те, що підприємство для своєї діяльності не використовує дорогавартісного обладнання і не має у власності особистого приміщення для здійснення господарської діяльності, а лише орендує приміщення. Розглянемо структуру оборотних активів підприємства в період 2020-2023 роки (рис. 1.8)

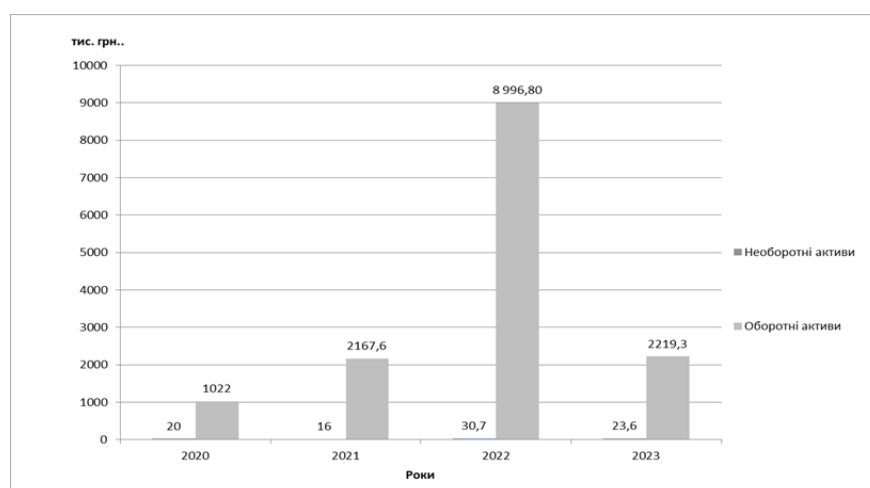

Рисунок 1.8 – Структура активів ТОВ «Дойче Техніка» в 2020-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних додатків А,Б

З даного рисунку видно, що в основному підприємство не має на своєму балансі необоротних активів, а основою активу балансу служать оборотні активи підприємства, до яких входять такі статті балансу як запаси, гроші та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість та інші. Тому на нашу думку є доцільним також розглянути структуру оборотних активів балансу. Розглянемо даний показник за 2023 рік (рис 1.8).

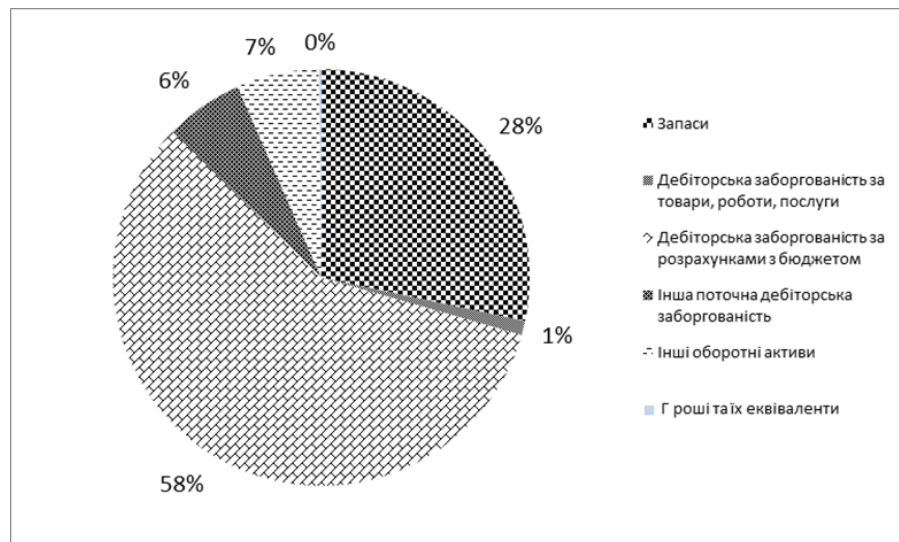

Рисунок 1.8 – структура оборотних активів балансу ТОВ «Дойче Техніка» в 2023 році

Джерело: сформовано автором на основі даних додатків А,Б

На даному рисунку ми бачимо, що основними статтями активу балансу в оборотних активах балансу є дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, що означає, що дане підприємство надлишково сплатило податків і зборів до бюджету, а також на балансі велику частину активів складають запаси підприємства.

Наступним важливим етап аналізу економічного стану підприємства є розрахунок показників ліквідності. Існують три основних види ліквідності: поточна, швидка та абсолютна. Для розрахунку поточної ліквідності скористаємось формулою:

$$CR = \frac{CA}{CL} \quad (1.1)$$

де CA – поточні (оборотні) активи (current assets);

CL – поточні (короткострокові) зобов'язання (current, or short-term liabilities) [61]

Даний показник показує співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства.

Наступним показником є коефіцієнт швидкої ліквідності, який визначається як співвідношення оборотних активів до поточних короткострокових зобов'язань. Формула для обчислення цього коефіцієнта виглядає наступним чином:

$$QR = \frac{CA-I}{CL} \quad (1.2)$$

де, I – це запаси підприємства [61]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства погашати свої короткострокові боргові зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень. Він розраховується шляхом співвідношення високоліквідних поточних активів до короткострокових зобов'язань (поточних пасивів) :

$$AT = \frac{C+ShI}{CL} \quad (1.3)$$

де, C – грошові активи підприємства;

ShI – короткострокові фінансові вкладення

Схематично всі показники можна побачити у вигляді таблиці 1.6 [61]

Таблиця 1.6

Характеристика показників ліквідності підприємства

Показник	Розрахунок показника	Характеристика показника
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання і забезпечення	Показує, яку частку поточних зобов'язань і забезпечень підприємства можна покрити за допомогою усіх активів.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – виробничі запаси) / Поточні зобов'язання і забезпечення	Ілюструє, яку частку поточних зобов'язань і забезпечень підприємства можна покрити за допомогою швидко ліквідних активів.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання і забезпечення	Показує, яку частку поточних зобов'язань і забезпечень підприємства можна покрити за допомогою абсолютно ліквідних активів.

Джерело: [35]

Таблиця 1.7

Динаміка показників ліквідності ТОВ «Дойче Техніка» в 2021-2023 роках

Показник	2021	2022	2023
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,08029	0,185303	2,616482
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,719056	0,101554	1,874676

Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,260622	0,030526	0,005305
-----------------------------------	----------	----------	----------

Джерело: сформовано автором на підставі додатків А,Б

По даним таблиці ми бачимо, що найменші показники спостерігаються, що найбільше відрізняються показники в 2022 році, які є суттєво нижчими за інші досліджувані періоди, це пов'язано з тим, що в даному періоді підприємство мало найбільшу кількість поточної заборгованості, що була значно більшою за оборотні активи підприємства (запаси та гроші та їх еквіваленти), також ми бачимо, що в 2023 році доволі низький показник абсолютної ліквідності, це пов'язано з тим, що у даному році підприємство майже не мало грошей та еквівалентів на балансі підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Документальне забезпечення обліку розрахунків з податку на додану вартість

Важливим аспектом в обліку будь-якого об'єкту оподаткування є документальне забезпечення. При різних операціях використовуються різні види документів, проте, Податкове Законодавство не регулює якісь конкретні форми документів, тому документи можуть мати довільну форму оформлення, проте мають мати усі обов'язкові реквізити для заповнення.

Для більшої зручності пропонуємо узагальнити усі первинні документи, що використовуються для обліку розрахунків з податку на додану вартість. Для забезпечення обліку податкового зобов'язання використовують наступні первинні документи:

- Банківська виписка, що є копією записів на розрахунковому рахунку банку, яка в цей же час слугує підставою для введення бухгалтерського обліку, в тому числі з ПДВ;
- Прибутковий ордер (у випадку отримання коштів);
- Договір поставки товарів або послуг є документом, що слугує гарантією виконання поставки товару або здійснення послуги постачальником товару/послуги;
- накладна на відвантаження – документ, що засвідчує факт відвантаження ТМЦ;
- акт приймання-передачі виконаних послуг – акт, що засвідчує факт виконання виконавцем послуги;
- товарно-транспортна накладна (ТТН) – документ, що використовують для затвердження здійснення перевезення товарів [29];

– Податкова накладна – документ, що використовують для обліку ПЗ та ПК платники ПДВ;

– розрахунок коригування до податкової накладної – документ, що використовують для коригування або внесення змін до вже існуючої (zareєстрованої) податкової накладної;

– Бухгалтерська довідка – документ, що використовується бухгалтером для документування здійсненої господарської операції.

До переліку первинних документів, що використовуються в обліку податкового кредиту з ПДВ відносяться:

Платіжне доручення – розрахунковий документ, в якому міститься доручення у письмовій формі для банку в якому обслуговується платник щодо списання власного рахунку певної суми коштів, про факт перерахування коштів на рахунок отримувача;

Банківська виписка – це зведений документ, що складається з платіжних доручень за певний період; [1]

– акт приймання-передачі виконаних послуг;

– бухгалтерська довідка;

– виписка з банку про перерахування коштів з рахунку платника податку на рахунок в СЕА ПДВ;

– договір поставки товарів/послуг;

– митні декларації;

– накладна;

– первинним документами з обліку сплати перерахування пдв є:

– платіжне доручення;

– податкова накладна;

– розрахунок коригування до податкової накладної;

– товарно-транспортна накладна;

– транспортні накладні (авіа накладні, коносаменти).

– витяг з СЕА ПДВ – про списання коштів Держказначейством з електронного рахунку платника податку;

– витяг з СЕА ПДВ – про повернення коштів надмірно сплачених при подачі заяви платником (бюджетного відшкодування);

– платіжне доручення;

– банківська виписка про перерахування коштів з рахунку платника податку на рахунок ДФС для сплати ПДВ (при операція ввезення товарів на митну територію України) [29; 36; 37].

Проте основними первинними документами розрахунків з ПДВ в обліку виступають:

- Податкова накладна;
- Платіжне доручення;
- Бухгалтерська довідка.

Розглянемо особливості цих документів детальніше. Податкова накладна – представляє собою первинний документ, в якому міститься інформація на базі якої відбувається реєстрація господарських операцій, що пов'язана з нарахуванням податкового зобов'язання (ПЗ) або податкового кредиту (ПК) з ПДВ. Обов'язкові реквізити, що мають міститись в податковій накладній прописано в ч. 1 ст. 201 Податкового Кодексу України. До таких реквізитів відносяться [8]:

- порядковий номер ПН;
- дата складання ПН;
- повна назва підприємства платника ПДВ (або ПБ ФОПа, що є платником ПДВ) (продавця та покупця);
- податковий номер платника податку;
- номенклатура товарів і послуг, їх кількість чи обсяг;
- ціна постачання товару або послуги (без врахування ПДВ);
- ставка ПДВ та відповідна сума цього податку;
- загальна сума коштів, що підлягає сплаті, з урахуванням ПДВ;

- код товару відповідно до УКТ ЗЕД або код послуги відповідно до Державного класифікатора продукції та послуг;
- індивідуальний податковий номер [8].

Граничний термін реєстрації податкової накладної в єдиному реєстрі податкових накладних зазначено в ч. 10 ст. 201 ПКУ і складає для податкових накладних, складених у період з 1 по 15 число звітного місяця – не пізніше останнього календарного дня звітного місяця, а для податкових накладних, складених у період з 16 по 31 число звітного місяця – не пізніше 15 числа наступного за звітним місяцем [36].

Інформація про зареєстровані податкові накладні у ЄРПН відображається в Податковій декларації з ПДВ, що в свою чергу надає право платнику ПДВ на податковий кредит і відображення податкового зобов'язання [38]. Окрім цього в деяких випадках існує практика включення сум ПДВ без наявних податкових накладних, але для цього мають надати інші документи, що наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Додаткові документи, що можуть слугувати причиною включення сум ПДВ за відсутності податкових накладних

Форма документу	Реквізити документу	Гранична сума постачання
1	2	3
Транспортний квиток	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця (крім тих, форма яких установлена міжнародними стандартами)	Без обмежень
Готельний рахунок	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Без обмежень

Продовження табл. 2.1

1	2	3
Рахунок, виставляється платнику ПДВ за послуги зв'язку	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Без обмежень
Рахунок за послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Без обмежень
Касовий чек	Загальна сума коштів, що підлягає сплаті покупцем з урахуванням податку, сума ПДВ, що сплачується в складі загальної суми (із зазначенням фіскального номера та податкового номера постачальника)	200 гривень (без ПДВ)

Джерело: [65]

Платіжне доручення – це первинний документ, який в загальному розумінні підтверджує факт додатних або від'ємних грошових потоків з поточного рахунку суб'єкта господарювання. Щодо ролі цього документа в обліку ПДВ, він використовується для фіксації перерахування сум ПДВ або їх відшкодування з державного бюджету.

Бухгалтерська довідка – це первинний документ, який складається для відображення господарських операцій, що не потребують створення інших первинних документів. Такий документ застосовується, наприклад, під час списання податкового зобов'язання чи податкового кредиту з рахунків 643 або 644 відповідно.

У процесі обліку ПДВ суб'єкти господарювання застосовують такі облікові реєстри (згідно з журнально-ордерною формою):

1) Журнал-ордер № 3 – реєстр, який документує господарські операції, пов'язані з обліком ПДВ, у формі зведених сум за звітний період. Він має такі частини:

– перша частина – відображає зведені за звітний період суми податкового кредиту з ПДВ (Дт 64 – Кт 63; 68);

– друга частина – містить зведені за звітний період суми податкових зобов'язань із ПДВ (включно з компенсацією). Сюди входять операції із закриття транзитних субрахунків 643 та 644 (Дт 64; 70; 71; 94; 97 – Кт 64);

– третя частина – складається із шести відомостей, які деталізують аналітичний облік.

Господарські операції з ПДВ представлені у таких відомостях:

– 3.3 «Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками (рах. 63)», яка відображає податковий кредит з ПДВ за операціями з постачальниками та підрядниками.

– 3.5 «Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями (до рах. 68)», де обліковується податковий кредит з ПДВ за операціями з іншими кредиторами.

– 3.6 «Відомість аналітичного обліку розрахунків із бюджетом», яка містить дані про початкове сальдо, обороти за дебетом і кредитом та кінцеве сальдо субрахунків 641 (окремо щодо ПДВ), 643, 644 [48];

2) Журнал-ордер №1 (у даному реєстрі міститься інформація про господарські операції із перерахування з поточного рахунку суми ПДВ до

державного бюджету, окрім цього міститься інформація про суми відшкодування ПДВ у вигляді зведених сум за звітний період) [48].

Слід враховувати, що в Головній книзі, яка містить узагальнені дані з усіх журналів-ордерів, відсутня інформація про обороти з ПДВ. Це зумовлено тим, що Головна книга складається відповідно до синтетичних рахунків, а національний план рахунків не передбачає окремого синтетичного рахунку для обліку податку на додану вартість.

Дані про нарахування та сплату ПДВ підприємством відображаються у фінансовій та податковій звітності. У фінансовій звітності інформація про дебіторську чи кредиторську заборгованість з ПДВ подається лише у складі зведеної заборгованості перед бюджетом за податками та платежами. Наприклад, у формі «Баланс» (Форма №1) вона включається до рядків 1135 (дебіторська заборгованість) і 1620 (кредиторська заборгованість), проте окремого рядка для ПДВ у фінансовій звітності не передбачено. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» також не надає окремої статті, пов'язаної з ПДВ [47]

Деталізація заборгованостей перед бюджетом не відображається і у формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності», оскільки ця форма не містить розділів, де розглядаються розрахунки за податками та платежами. Таким чином, чинна методика складання фінансової звітності не забезпечує відображення інформації про ПДВ на підприємстві у фінансовій звітності.

Єдиним документом податкової звітності, який стосується ПДВ, є Податкова декларація з ПДВ. Відповідно до наказу Міністерства Фінансів України №131 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства Фінансів України» від 01.03.2021 р., Податкова декларація з ПДВ складається з основної форми та восьми додатків, до яких належать різні аспекти обліку й адміністрування цього податку [45]:

Додаток 1 «Відомості про суми податку на додану вартість, зазначені у податкових накладних/розрахунках коригування до податкових накладних, не

zareєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, та про податковий кредит з урахуванням його коригування» [47];

Додаток 2 «Довідка про суму від'ємного значення звітного (податкового) періоду, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду» [29];

Додаток 3 «Розрахунок суми бюджетного відшкодування» [3];

Додаток 4 «Заяви про повернення суми бюджетного відшкодування та/або суми коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість та/або врахування реєстраційної суми платника податку, що реорганізується, в обрахунку реєстраційної суми правонаступника» [36];

Додаток 5 «Розрахунок сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, та/або показників, відповідно до яких підприємства (організації) належать до підприємства (організації) осіб з інвалідністю»;

Додаток 6 «Розрахунок (перерахунок) частки використання товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях»;

Додаток 7 «Заява про допущення продавцем товарів/послуг помилок при зазначенні обов'язкових реквізитів податкової накладної та/або порушення продавцем/покупцем граничних термінів реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних податкової накладної та/або розрахунку коригування» [53].

Складовими основної форми Податкової декларації з ПДВ є:

1) Титульна частина – вносяться головні реквізити платника податку;

2) Предметна частина – складається з 3 розділів, а саме:

– I розділ «Податкові зобов'язання» (зазначаються господарські операції із нарахування податкових зобов'язань за основною ставкою (20%), пільговими ставками (0%, 7%, 14%) а також операції, що звільнено від оподаткування, у вигляді зведених за звітний місяць сум);

– II розділ «Податковий кредит» (зазначаються господарські операції із нарахування ПК за основною ставкою (20%), пільговими ставками (0%, 7%, 14%) та операції, що звільнено від оподаткування, у вигляді зведених за звітний місяць сум);

– III розділ «Розрахунки за звітний період» (розрахунок суми ПДВ до сплати у звітному місяці);

3) Заключна частина, де вказують дату подання декларації, підпис та реєстраційні номери облікової картки керівника та головного бухгалтера суб'єкта господарювання [36].

2.2. Організація і методика обліку розрахунків з податку на додану вартість

Організація податкового обліку – це діяльність підприємства зі створення і постійного впорядкування та вдосконалення системи податкового обліку з метою надання повної та правдивої інформації державним фіскальним органам, задля контролю за правильністю нарахування і сплати податкових платежів, своєчасністю подачі податкової звітності [60].

Системи обліку, які пов'язані з оподаткуванням складають єдину впорядковану систему, що складається з багатьох процесів такі як збір облікової інформацію, її реєстрацію, процесів узагальнення, збереження та передачі інформації, що потрібна для обчислень, нарахувань, утримань та сплати до державного бюджету країни податкових платежів, що формуються з даних, що знаходяться в первинній документації, яка має відповідати принципам суцільного, безперервного документування господарських операцій.

Кожен суб'єкт господарювання має право самостійно встановлювати та затверджувати правила документообігу на підприємстві, а також діючу технологію та методику оброблення облікової інформації, систему додаткових рахунків (за необхідності) і реєстрів аналітичного обліку, що регламентується

п. 5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [43].

Процеси обліку, що забезпечують нарахування та сплату податку на додану вартість, складаються з таких основних етапів:

Первинний облік – це етап фіксації господарських операцій через реєстрацію нарахування або сплати ПДВ у первинній документації. Сюди входить оформлення таких документів, як податкові накладні, платіжні доручення та бухгалтерські довідки.

Вторинний облік – полягає у внесенні інформації про господарські операції з ПДВ до облікових реєстрів. Це можуть бути журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості або Головна книга, де узагальнюються дані для подальшого аналізу.

Облік підсумків – заключний етап, на якому формується підсумкова інформація за звітний період. На цьому етапі відображаються дані про нарахування та сплату ПДВ, а також про кредиторську чи дебіторську заборгованість у фінансовій та податковій звітності [31].

Облікова інформація повинна відповідати ряду вимог, зокрема забезпечувати достовірність та повноту відображення даних, тому організація обліку має бути побудована таким чином, щоб гарантувати перевірку коректності поданих даних.

Облік і звітність щодо податку на додану вартість характеризуються певними особливостями, які пов'язані з використанням різних методів визначення таких ключових показників, як дата визнання податкового зобов'язання та податкового кредиту. Це особливо важливо під час складання та реєстрації податкових накладних в електронній формі в Єдиному реєстрі податкових накладних. Також специфікою є проведення розрахунків з бюджетом через систему електронного адміністрування ПДВ.

При формуванні взаємовідносин з покупцями та постачальниками створюється безперервний процес обліку ПДВ, який включає низку етапів, детально представлених на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Загальні етапи циклу обліку, сплати та звітності з ПДВ

Джерело: [59]

У процесі обліку ПДВ важливе значення має визначення дати визнання податкового зобов'язання та податкового кредиту, оскільки це безпосередньо впливає на коректність заповнення податкової накладної. Крім того, це питання є одним із ключових об'єктів перевірки з боку контролюючих органів.

Податкові зобов'язання та податковий кредит формуються відповідно до дати першої події, тобто за датою тієї господарської операції, яка відбулася раніше. Деталізовані дані щодо визначення таких дат наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Визнання в обліку податкового зобов'язання (ПЗ) та податкового кредиту (ПК)

Виникнення податкового зобов'язання з ПДВ	Виникнення податкового кредиту з ПДВ
1	2
При проведенні операції на митній території України:	При проведенні операції на митній території України:
Дата отримання грошових коштів на рахунок платника податку.	Дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг.
Дата відвантаження товарів платником податку.	Дата отримання платником податку товарів/ послуг.
Дата фактичного отримання об'єкта лізингоотримувачем – для фінансового лізингу.	Дата фактичного отримання результатів робіт за довготерміновими договорами.
Дата фактичного отримання результатів робіт за довготерміновими договорами	Дата фактичного отримання об'єкта лізингоотримувачем – для фінансового лізингу
При міжнародних операціях:	При міжнародних операціях:
Дата подання митної декларації для митного оформлення – імпорт	Дата сплати податку за ПЗ – імпорт.
	Дата складання податкової накладної – експорт

Джерело: [36]

Зазначимо, що облікове забезпечення розрахунків з ПДВ зараз регулюється виключно завдяки «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій

підприємств і організацій (Інструкція № 291)» [50], оскільки Інструкція з обліку ПДВ № 141 (що була затверджена Наказом МФУ від 1 липня 1997 року) [47] втратила свою чинність у червні 2019 року.

Слід зазначити, що для здійснення обліку ПДВ в Інструкції № 291 виділено наступні субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит» [65].

Більш детальний опис субрахунків наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика субрахунків рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»

Субрахунок	Характеристика субрахунку
1	2
641/1 або 641/5 «Розрахунки з ПДВ»	Призначено для ведення обліку податку на додану вартість.
641/2 «Розрахунки з ПДВ в системі електронного адміністрування ПДВ»	Для відображення суми ПДВ, перерахованої до бюджету Казначейством.
643/2 «Податкове зобов'язання з ПДВ непідтверджене»	Використовується для обліку за оподатковуваними операціями, пов'язаними з передоплатою, якщо не підтверджено зобов'язання з первинними документами.
643/3 «Податкові зобов'язання, що підлягає коригуванню»	Для відображення нарахувань податкових зобов'язань на вартість придбання товарів, що будуть використовуватись у неоподатковуваних операціях.

Продовження табл. 2.3

1	2
644 «Податковий кредит»	Для обліку сум ПДВ, на яку підприємство набуло право зменшити податкові зобов'язання.
644/1 «Податковий кредит з ПДВ підтверджений»	Для обліку підтверджених сум, зменшення податкових зобов'язань на основі зареєстрованої податкової накладної.
644/2 «Податковий кредит з ПДВ непідтверджений»	Для обліку сум за первинними документами, що не зареєстровані у ЄРПН.

Джерело: [37]

Розглянемо деякі випадки відображення в обліку операції з розрахунку ПДВ відповідно до того, яка подія сталась першою (таблиця 2.4):

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків в обліку розрахунків з податку на додану вартість відповідно до першої події

Зміст господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3
1. Придбання товарів, послуг, необоротних активів		
1.1. Перша подія — попередня оплата		
Перераховано аванс постачальнику	371	311
Відображено податковий кредит до реєстрації ПН	644/1	644/2
Отримано зареєстровану податкову накладну	641	644/1
Отримано товари, послуги, необоротні активи	20, 22, 23, 28	631
Відображено ПДВ під час придбання	644/2	631
Проведено залік	631	371
1.2. Перша подія — придбання		
Отримано товари, послуги, необоротні активи	20, 22, 23, 28	631

Продовження табл. 2.4

1	2	3
Відображено податковий кредит до реєстрації ПН	644/1	631
Отримано зареєстровану податкову накладну	641	644/1
Проведено оплату	631	311
2. Не зареєстровано податкову накладну протягом 180 днів	949	644/1
3. Реалізація товарів, послуг		
3.1. На умовах попередньої оплати		
Отримано попередню оплату від покупця	311	681
Нараховано ПДВ	643	641
Відображено дохід від реалізації	361	70
Відображено ПДВ	70	643
3.2. Перша подія – відвантаження		
Відображено дохід від реалізації	361	70
Нараховано ПДВ	70	641
4. Донарахування ПДВ до мінімальної бази оподаткування		
Нараховано податкові зобов'язання ПДВ	949	641
5. Сплата податкових зобов'язань в бюджет		
Перераховано кошти на спецрахунок ПДВ	315	311
Списано зобов'язання зі спецрахунку ПДВ у бюджет	641	315
6. Штраф за несвоєчасну реєстрацію ПН		
Нараховано штраф за несвоєчасну реєстрацію ПН	948	641
Сплачено штраф	641	311

Джерело: [5]

Так як у більшості випадків податкова накладна реєструється не в день, коли вона виписується, то підприємство може ввести так звані рахунки третього порядку, що застосовуються при обліку підтверджених та непідтверджених податкових зобов'язань та податкових кредитів. У випадку розрахунків з покупцем на умовах передоплати, датою виникнення податкового

зобов'язання є дата отримання авансу (підставою є вхідне платіжне доручення), що у даному випадку вважається непідтвердженим фактом поставки. Така операція може відобразитись в обліку на рахунку 6431 «Податкове зобов'язання з ПДВ не підтверджене». Дана процедура дозволяє визначити, яка з подій відбулась першою – аванс або поставка, а також служить додатковим видом контролю за станом формування накладних.

У випадку непідтвердженого податкового кредиту не рідко використовується рахунок 6441 «Податковий кредит з ПДВ не підтверджений».

Рахунки 6432 та 6442 вводяться при обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту відповідно. Сума податку вноситься за кредитом рахунку 6432 за фактом складання податкової накладної (в частині податкового зобов'язання) та за дебетом рахунку 6441 (в частині податкового кредиту) відповідно. При здійсненні реєстрації податкової накладної в обліку: Дт 6432 Кт 641ПДВ (в частині визнання податкового зобов'язання) та Дт 641ПДВ Кт 6442 (в частині визнання податкового кредиту).

На підставі даних податкової накладної складається податкова декларація з ПДВ та визначається загальна сума розрахунку. Основою такої декларації служать порівняння сум податкового зобов'язання (ПЗ) та податкового кредиту (ПК).

Результатами розрахунку можуть бути:

- податкове зобов'язання більше за податковий кредит;
- податковий кредит перевищує податкове зобов'язання.

У випадку перевищення податкового зобов'язання платник має зобов'язання перед бюджетом, в другому – право отримання відшкодування. На сьогодні розрахунок з бюджетом відбувається автоматично з використанням систем електронного адміністрування, що потребує введення нового рахунку - 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті».

Цей рахунок відкривається для кожного платника ПДВ в Державній Казначейській службі України. Винятковою рисою 315-го рахунку є те, що він

застосовується виключно для обліку грошових коштів за розрахунком ПДВ, але ніяким чином не контролює облік за зареєстрованими сумами ПДВ.

2.3. Автоматизація обліку розрахунків з податку на додану вартість

На сьогоднішні день діджиталізація є невід'ємним процесом розвитку будь-якої країни. Зараз Україна має безліч програмних продуктів для полегшення життя громадянам, яким немає аналогів у світі. До таких програм належить «Дія», що є першим застосунком у світі, що прирівнюється до оригінальних (паперових) документів.

Найбільш популярним програмним продуктом в Україні українського виробництва вважається BAS «Бухгалтерія». Даний програмний продукт було розроблено спеціально для українських користувачів, тому він враховує усі особливості щодо бухгалтерського обліку саме нашої країни, а окрім цього даним програмним продуктом можуть користуватись у відділі продажів для виписки накладних чи рахунків, що також є дуже позитивним показником.

Дана програма має дуже великий функціонал, саме тому BAS «Бухгалтерія» ще й досі залишається лідером серед усіх програмних продуктів з обліку в нашій країні. За допомогою даної програми можна здійснювати наступні операції:

- Ведення бухгалтерського обліку, що включає в собі здійснення усіх видів операцій з контрагентами, проводити документи (акти, рахунки, накладні, договори, банківські виписки та інше);
- Ведення податкового обліку – оформлення податкових накладних та заповнення звітів, з можливістю відправки даних звітів контролюючим органам;

- Управлінський облік – що призначений для збору, обробки та аналізу інформації, що використовується для планування стратегій підприємства в майбутніх періодах.

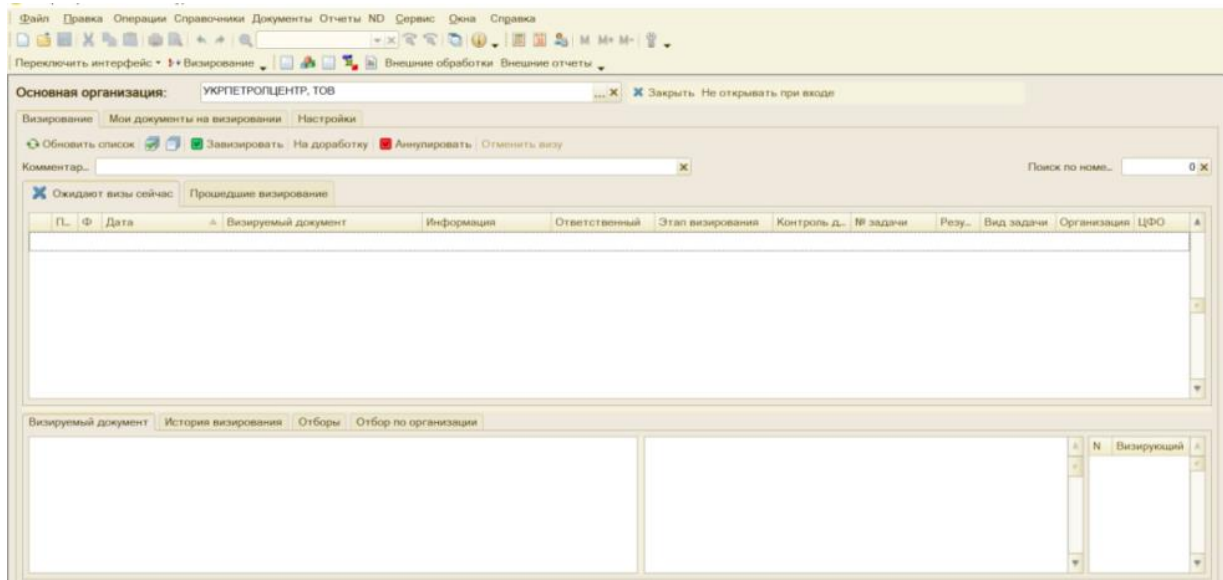

Рисунок 2.2 – Панель функцій BAS «Бухгалтерія»

На початковому меню ми бачимо, що завдяки програмі 1с можна виконувати багато функцій, що необхідні для здійснення бухгалтерського обліку, основні розділи даної програми мають назву: операції, довідники, документи, звіти. В свою чергу дані розділи поділяються на більш деталізовану інформацію, що потрібна для конкретних цілей обліку.

Для того, що ввести інформацію про внесення податкового кредиту або податного зобов'язання необхідно спочатку зайти в оборотно-сальдову відомість (рис. 2.3), вибираємо необхідний період з 1 по останній день місяця і обираємо потрібного для проведення операції контрагента і переходимо в картку рахунку (рис. 2.4)

Период: 01.10.2024 - 31.10.2024 Счет: 6442 Организация:

Сформировать отчет Печать... Сохранить как... 30 030,00

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 6442 за Жовтень 2024 р.
 Дата формування: 23.10.2024 14:18:40
 Відповідальний: БО (дані бухгалтерського обліку)
 Виведені дані: Організація Дорівнює
 Відбір: Контрагенти Дорівнює Пейд ТОВ

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
6442			30 030,00	30 030,00		
Пейд ТОВ			30 030,00	30 030,00		
П-10017 від 01.07.2024			30 030,00	30 030,00		
Счет на оплату поставщика УПЦ00000695 от 03.10.2024 16:56:24			30 030,00	30 030,00		
Разом			30 030,00	30 030,00		

Рисунок 2.3 – Оборотно-сальдова відомість на початок періоду

Картка рахунку 6442 за Жовтень 2024 р. УКРПЕТРОЦЕНТР. ТОВ

Период: 01.10.2024 - 31.10.2024 Счет: 6442 Организация:

Сформировать отчет Печать... Сохранить как... 30 030,00

Картка рахунку 6442 за Жовтень 2024 р.
 Дата формування: 23.10.2024 14:18:23
 Відповідальний: БО (дані бухгалтерського обліку)
 Виведені дані: Контрагенти Дорівнює Пейд ТОВ | Організація Дорівнює

Період	Документ	Аналитика Дт	Аналитика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
				Рахунок	Сума	Рахунок	Сума	
Сальдо на початок								0,00
03.10.2024	Поступление товаров и услуг УПЦ00000873 от 03.10.2024 01:00:00 НДС - налоговый кредит (товары), первое событие	Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024	Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024	6442	30 030,00	631		30 030,00
03.10.2024	Регистрация входящего налогового документа УПЦ00004293 от 03.10.2024 01:00:00 НДС - налоговый кредит: налоговая накладная		Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024	6412		6442	30 030,00	
Обороти за період і сальдо на кінець					30 030,00		30 030,00	0,00

Рисунок 2.4 – Картка рахунку 6442

Так як на даному рисунку (рис. 2.5) ми відображаємо інформацію щодо податкового кредиту, то наступною дією необхідно перевірити з інформацією, що там наведено. В даній операції можуть бути два варіанти, можуть бути наведені дані про оплату товару (послуги) або ж надходження (здійснення) товарів (послуг), після чого треба звіритись з даними податкової накладної і внести дату, яка наведена в податковій накладній після чого переходимо в розділ реєстрація податкової накладної (рис 2.5).

В цьому розділі необхідно обов'язково перевірити наступні реквізити:

- дата проведення документу;

- договір на основі якого здійснено операцію;
- рахунок на основі якого надано товар (послуг);
- контрагент з яким відбулась операція;
- сума операції.

Після того як було здійснено проведення даного документа, необхідно знову перейти спочатку на картку рахунку 64, сформувати новий звіт з оновленими даними і відкрити оборотно-сальдову відомість, щоб впевнитись, що операцію було проведено вірно. При перегляді оборотно-сальдової відомості важливо перевірити відповідність даних на початок і кінець місяця.

У випадку, коли всі операції здійснено правильно, оборотно-сальдова відомість має «закритись в нуль», тобто обороти по кредиту на початок місяця і оборот по дебету на кінець місяця мають дорівнювати нулю (рис. 2.6). У разі виявлення розбіжностей потрібно проаналізувати записи й виправити можливі помилки, щоб забезпечити коректність фінансових звітів.

Регистрация входящего налогового документа: Налоговая накладная. Новый

Номер: [] от: 03.10.2024 01:00:00 (дата включения в реестр)

Обособленное подразделение: []

Договор: П-10017 від 01.07.2024

Входящий документ получен в электронном виде

Входящий налоговый документ

Номер: [] дата выписки: 03.10.2024

Необходимо проверить дату регистрации в ЕРНН

N	% НДС	Сумма без ...	Сумма с ...	Хоз. д.	На кре.	Пропо.	Поставк.	Статья декларации НДС (н/к)
1	20%	150 150,00	30 030,00	180 180,00	☒	☒	☐	10.1, 10.2, 10.3 Приобретени...

Всего без НДС: 150 150,00

НДС: 30 030,00

Всего с НДС (грн): 180 180,00

Всего кол-во: 4 200 НДС (в т. ч.):

Рисунок 2.5 – Реєстрація вхідного податкового документу

Картка рахунку 6442 за Жовтень 2024 р. УКРПЕТРОЛЦЕНТР, ТОВ								
Період:		Счет:		Організація:				
01.10.2024 - 31.10.2024		6442						
Сформувати звіт Печатать... Сохранить как... 30 030,00								
Картка рахунку 6442 за Жовтень 2024 р.								
Дата формування: 23.10.2024 14:18:23								
Відповідальний: БО (дані бухгалтерського обліку)								
Виведені дані: Контрагенти Дорівнює Пейд ТОВ І								
Відбір: Організація Дорівнює								
Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
				Рахунок		Рахунок		
Сальдо на початок								0,00
03.10.2024	Поступление товаров и услуг УПЦ00000873 от 03.10.2024 01:00:00 НДС - налоговый кредит (товарь), первое событие	Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024 Счет на оплату поставщика УПЦ00000695 от 03.10.2024 16:56:24	Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024 Счет на оплату поставщика УПЦ00000695 от 03.10.2024 16:56:24	6442	30 030,00	631		Д 30 030,00
03.10.2024	Регистрация входящего налогового документа УПЦ00004293 от 03.10.2024 01:00:00 НДС: налоговая накладная		Пейд ТОВ П-10017 від 01.07.2024 Счет на оплату поставщика УПЦ00000695 от 03.10.2024 16:56:24	6412		6442	30 030,00	
Обороти за період і сальдо на кінець					30 030,00		30 030,00	0,00

Рисунок 2.5 – Оборотно-сальдова відомість на кінець періоду

Таким чином, підприємство завдяки програмному продукту BAS "Бухгалтерія" отримує можливість автоматизовано проводити податкові накладні, а також вносити інформацію про податковий кредит і податкове зобов'язання, що виникають у процесі господарської діяльності. Цей продукт має широкий функціонал, що дозволяє вести не лише податковий облік, а й інші аспекти бухгалтерського обліку, зокрема розрахунки з оплати праці, облік активів, розрахунки з контрагентами тощо. Завдяки BAS "Бухгалтерія" компанії можуть значно спростити роботу бухгалтерії, автоматизувати рутинні процеси та мінімізувати ризики помилок, які можуть виникнути через людський фактор.

Важливою перевагою програмного забезпечення є його розробка спеціально для українського користувача, що враховує всі актуальні норми податкового законодавства, облікові стандарти та особливості бізнесу в Україні. Це забезпечує легку інтеграцію програми у роботу підприємства та відповідність усім юридичним вимогам. Окрім того, програмний продукт надає користувачеві гнучкість у налаштуванні, що дозволяє адаптувати його функціонал під потреби конкретної компанії.

Інтерфейс BAS "Бухгалтерія" досить зрозумілий і зручний для використання, хоча новим користувачам може знадобитися певний час для адаптації. Це пов'язано з тим, що програма має широкий спектр функцій та розділів, що спочатку може викликати труднощі у швидкому пошуку потрібних опцій. Проте після короткого періоду звикання робота з програмою стає значно зручніше працювати, а її багатофункціональність повністю компенсує початкові складнощі.

Завдяки цим характеристикам BAS "Бухгалтерія" є потужним інструментом для сучасних підприємств, що прагнуть ефективного ведення бухгалтерського та податкового обліку. Тому на нашу думку на сьогоднішній день даний програмний продукт є найкращим в нашій країні.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Особливості організації та методики податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість

Здійснення контролю платників податку є необхідним процесом для ефективного функціонування систем оподаткування, а також для контролю за правильністю та повнотою та своєчасністю виконання платниками податків їх податкових зобов'язань. В цьому контексті податковий контроль слугує єдиною системою обліку платників податків за вищенаведеними критеріями.

Відповідно до визначення, що наведено в ст. 61 підпункту 61.1. Податкового кодексу України, податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [44].

В нашій країні податковий контроль здійснюється наступними контролюючими органами:

- податкові органи – здійснюють контроль за дотриманням чинного законодавства у питаннях оподаткування ;
- митні органи – здійснюють контроль за дотриманням законодавства у питаннях митного оподаткування, митної справи, ПДВ, акцизного податку та іншими податками та зборами, що справляються у зв'язку з ввезенням товарів на митну територію України [11].

Сутність контролю полягає у процесі пізнання, порівняння, виявлення помилок, змісту та у відображенні в обліку господарських операцій та вживання заходів для їх усунення порушень і їх застереження в майбутньому.

Податковий контроль являється ваговою частиною фінансового контролю, а також одним з найсуттєвіших важелів в управлінні, що складається з трьох основних пов'язаних між собою елементів: прогнозування (планування), регулювання і контроль.

Податковий контроль є окремою складовою системи управління податкової системи, яка гарантує дотримання діючого податкового законодавства для повного надходження грошових ресурсів до бюджету і державних цільових фондів. Схему здійснення податкового контролю наведено на рис. 3.1.

Перед початком перевірки контролюючі органи проводять аналіз інформації, наданої платником податків у деклараціях, а також додаткових документів, які можуть бути витребувані. Підготовка до перевірки може включати:

- Огляд податкових звітів: автоматична перевірка правильності заповнення декларацій за допомогою спеціальних програм, зокрема щодо співвідношення податкових зобов'язань та податкового кредиту.

- Вивчення податкової історії платника: аналіз історії сплати податків, наявність прострочень або інших порушень у минулому, що може бути індикатором для планування перевірки.

- Аналіз взаємодії з контрагентами: якщо контрагенти платника податків були залучені до сумнівних операцій, це може стати підставою для перевірки.

Рисунок 3.1 – Схема проведення податкового контролю

Джерело: [66]

Державна фіскальна служба (ДФС) України може проводити наступні види перевірок стосовно розрахунків з ПДВ: камеральна; документальна (планова, позапланова; виїзна, невиїзна).

Камеральна перевірка відбувається безпосередньо в приміщенні контролюючого органу і проводиться лише на підставі даних, що були зазначені у податкових деклараціях (розрахунках), а також даним СЕА ПДВ.

Документальна планова перевірка розрахунків з ПДВ, проводиться виключно згідно до плану-графіка перевірок. Враховуючи ступінь ризику діяльності платника податку періодичність проведення документальної планової перевірки може відрізнятися.

Документальна позапланова перевірка розрахунків з ПДВ не зазначається у плані роботи контролюючого органу, а відбувається у випадку наявності хоча б однієї з підстав, що зазначено у ст. 78 ПКУ [12]. До таких підстав відносять:

- платник податку порушив терміни подання звітності, що встановлено законом;
- платник подав до податкової уточнюючий розрахунок за той період, який перевірявся контролюючими органами раніше;
- було виявлено, що дані, які були надано в податкових деклараціях є недостовірними, але у тому випадку коли платник податку не надав роз'яснення щодо порушень у вигляді письмового запиту до відповідних органів, протягом 15 робочих днів [36];
- у випадках, коли платник подав декларацію, в якій зазначив, що сума від'ємного значення з ПДВ більше 100 тис. грн. і це означає великі суми відшкодування з бюджету даному платнику;
- платник податку отримав скаргу, у якій говориться про факт ненадання платником податкової накладної покупцю або ж надана накладна містить помилки, та/або порушення продавцем/покупцем граничних термінів реєстрації в ЄРПН податкової накладної та/або розрахунку коригування (у разі ненадання таким платником податків протягом 15 робочих днів відповідних пояснень на запит контролюючого органу) та ін. [36]

Головні методичні прийоми контролю розрахунків з ПДВ включають:

- арифметичну перевірку величин податкового кредиту та податкового зобов'язання платника податку;
- перевірка форм та змісту наданої документації щодо розрахунків з ПДВ та їх систематизація в системах поточного та зведеного обліку;
- зустрічна перевірка щодо розрахунків з ПДВ розрахунків контрагентами таким як: покупці, замовники, постачальники, підрядники;
- перевірки по суті, що включають записи на рахунках бухгалтерського обліку з відображення розрахунків з ПДВ; оцінка аналізу та оцінки розрахунків з ПДВ.

Мінімізації податкових ризиків в Україні сприятимуть такі заходи, як:

- забезпечення процедур дотримання податкового та митного законодавства;
- формування партнерських відносин між контролюючими органами та платниками податків;
- підвищення рівня податкової культури;
- оперативне вжиття відповідних заходів до порушників податкового законодавства;
- подальша автоматизація й інноватизація облікової та контрольно-перевірочної роботи фіскальних органів;
- імплементація в підприємницьку діяльність так званого «податкового ризик-менеджменту» тощо [25].

В 2020 році суб'єкт кваліфікаційної роботи Товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Дойче техніка» перевірявся Податковою Службою України Шевченківського району міста Харків. Під час перевірки перевірялись наступні аспекти:

1. Чи своєчасно було зареєстровано особу платником податку, а також перевірити наявність свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ.
2. Проаналізувати діючу форму декларації з ПДВ у звітному періоді;
3. Чи дотримується платник строків подачі декларації з ПДВ (місячна або щоквартальна).
4. Перевірка первинної документації (податкових накладних, розрахунків коригування до податкових накладних, актів, накладних, чеків, тощо).
5. Контроль за правильністю визначення дати виникнення податкового зобов'язання та податкового кредиту.
6. Перевірка повноти реєстрації ПН в ЄРПН.
7. Камеральна перевірка даних, що було представлено в деклараціях податку на прибуток і ПДВ, у звіті про фінансові результати звітності (форма №2), особливо рядки, що містять інформацію, яка пов'язана з податковим зобов'язанням [3].

8. Документальна перевірка даних аналітичного та синтетичного обліку (Головної книги), звірка з даними, що наведена в податковій звітності.

9. Перевірка наявних зведених даних, що були відображені в облікових регістрах та звітності.

10. Взаємоперевірка даних, що були отримані від платника ПДВ-отримувача та платника постачальника, що мають великі суми ПДВ. Перевірка правильності і доцільності поданих корегувань податкового зобов'язання та податкового кредиту.

11. Контроль доцільності визначення бази оподаткування в окремих випадках, наприклад у випадку визначення бази при операціях з комісійної торгівлі, зворотної тари, при вживаному транспортному засобі та інші випадки.

12. Порядок правильності визначення бази оподаткування для товарів, які ввозяться на митну територію України, послуг, що поставляються нерезидентами на митній території України.

13. Перевірка особливостей визначення бази оподаткування для товарів, які ввозяться на митну територію України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі, та для товарів, що ввозяться на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі.

14. Контроль за операціями, які можуть підлягати оподаткуванню за нульовою ставкою згідно зі ст. 195 ПКУ [36].

15. Перевірка за операціями, що звільнені від оподаткування відповідно до ст. 197 ПКУ [36].

16. Порядок правильності визначення сум податку, що підлягають сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету або відшкодуванню з Державного бюджету та терміни проведення розрахунків.

17. Перевірка особливостей оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України залежно від оборотного митного режиму.

18. Контроль оподаткування послуг, що постачаються нерезидентами, місце постачання яких розташоване на митній території України [11].

При здійсненні податкової перевірки розрахунків з податку на додану вартість контролюючі органи особливу увагу приділяють правильності розрахунків податкового зобов'язання. Дана перевірка починається з того, що відбувається сортування тих контрагентів, що є покупцями об'єкту перевірки і щодо яких є дані, що наведено в оборотно-сальдовій відомості, які оподатковувались ПДВ за правилом першої події, а також за тими, які діяли за касовим методом.

Для того, щоб здійснити даний вид перевірки, а саме на правильність нарахований сум податкового зобов'язання з ПДВ необхідно дотримуватись чіткої послідовності дій:

I. У випадках перевірки контрагентів, за якими застосовувалось правило першої події використовуються наступні дії:

1) Розраховується сума податкового зобов'язання з ПДВ, що була зазначення в кредитовому сальдо заборгованостей за отриманими авансами.

Розрахунок відбувається наступним чином: від сальдо по кредиту заборгованості за отриманими авансами на кінець періоду кредитового залишку за цим субрахунком на початок періоду (за кожним контрагентом і кожним окремим контрактом по цьому контрагенту). З отриманої різниці слід обчислити суму податкового зобов'язання з податку на додану вартість [28].

2) Розраховується сума ПЗ з ПДВ по операціями постачання товарів/послуг (реалізації), на основі отриманих сум зі здійснення господарських операцій по дебету рахунку «Розрахунки з вітчизняними покупцями», що кореспондують з рахунками, що призначенні для обліку доходів від реалізації.

3) Підсумовується отриманий в результаті розрахунків показник зобов'язання з ПДВ за отриманими авансами та податковим зобов'язанням з ПДВ за операціями із постачання/реалізації.

II. У випадку, якщо постачання товарів/послуг контрагенту відбуваються за рахунок бюджетних коштів, окрім розрахунку податкового зобов'язання розраховується оборот, що відображається у системі подвійного обліку на дебеті субрахунку «Поточні рахунки в національній валюті» та кредиті таких субрахунків як субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» або за субрахунком 371 «Розрахунки за авансами виданими» (в залежності від практики обліку, що встановлено на підприємстві щодо отриманих авансів).

Після того, як було проведено перевірку оборотів по кожному контрагенту відбувається розрахунок суми ПДВ.

III. Суму податкового зобов'язання, що було отримано в результаті розрахунків за правилом першої події і касовим методом підсумовують арифметичним методом і зіставляють з сумою зобов'язання, що було наведено в податковій декларації з ПДВ.

Якщо під час перевірки виявляються порушення, податковий інспектор зобов'язаний скласти відповідний акт перевірки, в якому будуть детально описані всі виявлені недоліки. До типових порушень належать:

- Недостовірність звітності: неправильне нарахування або відображення ПДВ.

- Фіктивні операції: укладання угод з контрагентами, які не здійснювали реальних операцій.

За результатами перевірки складається акт, у якому фіксуються всі порушення та рекомендації щодо виправлення. Акт передається платнику податків для ознайомлення.

Контролюючий орган на основі акту перевірки приймає рішення:

- Про нарахування до сплати додаткових сум ПДВ, якщо було виявлено, що сплачено недостатньо.

- Про накладення штрафних санкцій за порушення, зокрема штрафи за недостовірність податкових даних або порушення строків сплати.

За результатами перевірки можуть бути застосовані різні санкції:

- Штрафи: наприклад, за неналежне заповнення податкових декларацій або неправильне формування податкового кредиту може бути накладений штраф у розмірі до 25% від суми порушень.

- Пеня – нараховується за несвоєчасну сплату ПДВ.

- Кримінальна відповідальність – у випадках виявлення значних порушень або фальсифікацій (наприклад, умисне заниження податкових зобов'язань) відповідальні особи можуть нести кримінальну відповідальність.

Платник податків має право оскаржити результати перевірки:

- Адміністративний шлях: подання заперечень до ДПСУ або апеляційної комісії.

- Судовий шлях: якщо рішення контролюючого органу не задовольняє платника, він може звернутися до суду.

Процес перевірки контролюючими органами розрахунків з ПДВ є важливим елементом забезпечення правильності сплати податків. Він включає кілька етапів – від підготовки та збору документів до аналізу, фіксації порушень і накладення санкцій. Платник податків має право на оскарження результатів перевірки, однак суворе дотримання норм податкового законодавства є запорукою уникнення негативних наслідків [36].

Таким чином, підґрунтям для проведення податкового контролю податку на додану вартість є використання сучасних методів і прийомів згідно організаційно-технологічних характеристик об'єкта дослідження, перевірка дебіторсько-кредиторської заборгованості, особливо нарахування і своєчасна сплата податку до бюджету, контроль оцінки показників звітності.

3.2. Шляхи вдосконалення обліку і податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві

Будь-яка система має вдосконалюватись, облік та контроль розрахунків з податку на додану вартість не виключення. На сьогодні іде дуже багато

дискусій щодо ефективності та зручності діючої системи, що наявна в нашій країні, тому постає питання у тому як можна оптимізувати та покращити поточний стан обліку та контролю розрахунків з податку на додану вартість.

Серед вітчизняних науковців тривають дискусії стосовно оптимізації ПДВ. Деякі вважають, що ПДВ неефективний, тому його треба взагалі скасувати, інші вважають, що для певних категорій товарів та послуг треба навпаки збільшити ставку податку. Розглянемо основні рекомендації стосовно поліпшення діючої системи обліку та контролю розрахунків з ПДВ відповідно до певних категорій, що ми виділили.

Перший етап на нашу думку – це поліпшення автоматизації обліку та оподаткування ПДВ. На нашу думку, хоча автоматизація зараз знаходиться доволі на високому рівні, втім все ще виникають певні труднощі щодо єдності цих процесів. Облік і контроль ПДВ є невід’ємними, а отже виникає потреба у впровадженні єдиної комплексної електронної системи. Таким чином буде зменшено корупційні ризики та мінімізуються бюрократичні процеси.

Також на нашу думку для оптимізації облікових процесів буде доцільно ввести інтеграцію електронної звітності в бухгалтерські програми. Завдяки цьому буде значно спрощено заповнення та подання звітів, а також суттєво зменшить вірогідність здійснення помилок на цих етапах. Окрім цього дана процедура суттєво зменшить витрати на адміністрування, що буде мати позитивний ефект для користувачів, особливо для малих підприємств та фізичних осіб – підприємців.

Говорячи про вдосконалення сучасної системи, не можна не згадати про етап боротьби з шахрайськими схемами, що активно використовується підприємствами саме у питанні обліку ПДВ. Наразі дуже часто підприємства використовують фіктивні операції та фіктивні фірми для збільшення сум відшкодування податку на додану вартість, що суттєво впливає на дохідну частину бюджету нашої країни. Тому необхідно створити певні автоматизовані алгоритми, що допоможуть виявити ці фіктивні операції. Окрім цього можна

ввести використання технологій аналізу великих даних, що будуть відстежувати транзакції між користувачами і виявляти порушників, що використовують корупційні схеми для ухилення від сплати податку на додану вартість.

Не менш важливим етапом реформ, які необхідно запровадити для поліпшення поточної ситуації обліку та контролю розрахунків з ПДВ є зміна податкових ставок з ПДВ. На сьогодні основна ставка ПДВ, що діє в Україні – 20%, що є доволі високим показником, для багатьох користувачів дана ставка є дуже високою, особливо для звичайних громадян, які в основному є кінцевими споживачами, а отже і остаточними платниками ПДВ на яких лягає цей податковий «тягар».

Так, на нашу думку доречним буде зменшити податкову ставку для найбільш розповсюджених категорій товару, такі як продукти харчування. До того ж можна зменшити базову ставку, що як результат може стимулювати економічне зростання через зниження податкового тиску на споживачів.

Продовжуючи тему автоматизації та мінімізації шахрайських схем з ПДВ на нашу думку було б доцільно ввести автоматичне відшкодування податку на додану вартість. Ми вважаємо, що при запровадженні даного процесу буде простіше відбуватись відшкодування даного податку, а також зменшить рівень корупційних ризиків.

На нашу думку також необхідно розширити діючих функціонал Єдиного реєстру податкових накладних (ЄРПН), для того, щоб фіскальні служби могли перевіряти усі податкові операції з ПДВ з максимальною частотою оновлення даних, наближеної до режиму реального часу, що дозволить збільшити рівень прозорості та відкритості облікових та податкових даних.

Окрім цього доцільним було б ввести оцифрування ключових даних. Даних захід передбачає надання доступу до основних податкових даних для платників та державних органів через спеціалізовані електронні сервіси, що дозволить швидко виявляти помилки або невідповідності.

Зміна системи перевірок за рахунок введення контролю на основі ризиків. Дане нововведення має включати впровадження ризико-орієнтованої системи перевірок. Таким чином платники ПДВ, що мають низький рівень ризику будуть перевірятися рідше, а підприємства з високим ризиком підлягатимуть більш ретельній перевірці. Також на нашу думку необхідно запровадити податковий аудит для операцій з високим рівнем ризику. Таким чином перевірки будуть проводитись лише для категорій операцій, що мають високий рівень ризику замість суцільних перевірок, що допоможе більш детально перевірити сумнівні категорії стосовно платника податку, тим самим збільшиться вірогідність виявлення правопорушень та помилок.

Так як оподаткування з розрахунків з податку на додану вартість доволі часто змінюється, то постає питання у тому, щоб забезпечити якісну консультаційну систему та навчання для користувачів облікової інформації. Доволі часто в Податковому Кодексі України під час нововведень надаються не зовсім зрозумілі пояснення, щодо оновлень, що викликає велику кількість помилок та занепокоєння користувачів, тому на нашу думку необхідно поліпшити систему взаємодії між контролюючими органами та користувачами інформації. Завдяки цьому заходу можна буде суттєво скоротити кількість помилок та мінімізувати спірні питання, що виникають у платників податків з податковими органами.

Необхідно усунути правові прогалини та зробити податкове законодавство зрозумілим і передбачуваним для всіх учасників ринку, зокрема щодо нарахування та сплати ПДВ також допоможуть поліпшити поточну ситуацію.

Наразі санкції при порушеннях, що пов'язані з поданням податкових накладних та звітів, що надають неправдиву інформацію щодо податкового кредиту та податкового зобов'язання не достатньо стимулюють платників добросовісно відображати інформацію щодо реальних обсягів операцій. Тому ми вважаємо, що треба посилити санкції проти підприємств, що використовують

фіктивні схеми для збільшення податкового зобов'язання та тих, хто ухиляється від сплати податку на додану вартість.

Окрім цього необхідно посилити міжнародну співпрацю з податковими органами, що допоможе здійснювати актуальний обмін інформацією щодо платників, їх операції та транзакцій, що були здійснені за межами країни, в тому числі задля боротьби з транскордонним ухиленням від сплати податку на додану вартість.

Окрім цього, так як Україна планує стати повноцінним членом Європейського Союзу, то ми вважаємо, що потрібно адаптувати і інтегрувати європейський досвід в питаннях податкового законодавства, щоб українська податкова система відповідала нормам ЄС. Даний процес допоможе посилити довіру зі сторони ЄС та полегшить шлях українських компаній, що хочуть вийти на міжнародний ринок.

Таким чином вдосконалення системи ПДВ та контролю за його розрахунками в Україні складається з багатьох етапів, що має базуватися на автоматизації, ризико-орієнтованому підході до перевірок, прозорості процесів і підвищенні відповідальності за порушення.

ВИСНОВКИ

У процесі проведеного дослідження було проаналізовано основні аспекти обліку та податкового контролю розрахунків з податку на додану вартість в Україні. Було досліджено роботи вітчизняних вчених та нормативних документів щодо трактування поняття на додану вартість дефініції мають певні розбіжності, втім разом вони складають цілісну картинку розуміння що таке «податок на додану вартість».

Було проведено аналіз доходів бюджету від податку на додану вартість який показав, що саме цей податок займає перше місце серед бюджетоутворюючих податків нашої країни, що сумарно складає понад 21% бюджету країни станом на 2023 рік.

Здійснено економічний аналіз підприємства ТОВ «Дойче техніка», який показав, що найкращі показники у підприємства були в 2020 році, а в подальші періоди відбувався спад доходів через пандемію covid-19 та початок повномасштабного вторгнення росії в Україну, проте наразі відбувається поступове покращення основних показників фінансової стабільності підприємств.

З'ясовано, що основними елементами облікового процесу є правильне документальне забезпечення, зокрема використання податкових накладних, актів виконаних робіт і бухгалтерських довідок. Виявлено, що підприємства стикаються з труднощами під час організації аналітичного обліку та автоматизації розрахунків з ПДВ, що може впливати на коректність податкових нарахувань.

Аналіз використання сучасного програмного забезпечення, такого як BAS "Бухгалтерія", продемонстрував його ефективність у веденні обліку. Програма дозволяє оптимізувати роботу з податковими документами, забезпечує своєчасне коригування даних і створення необхідних звітів для податкового контролю. Це значно знижує ризик помилок і сприяє дотриманню норм чинного

законодавства. Також у дослідженні розглянуто особливості складання оборотно-сальдових відомостей і методику податкових перевірок, що дало змогу оцінити реальну ефективність застосовуваних контрольних заходів.

У межах роботи розроблено низку пропозицій для вдосконалення обліку та податкового контролю. Зокрема, запропоновано покращити процес відшкодування ПДВ шляхом підвищення прозорості алгоритмів електронного адміністрування, а також розширити можливості автоматизованих систем для якіснішого ведення аналітичного обліку. Крім того, рекомендовано запровадження внутрішнього аудиту розрахунків з ПДВ, що сприятиме своєчасному виправленню помилок і підвищенню достовірності фінансової звітності.

Результати роботи підтвердили необхідність інтеграції інформаційних технологій, належної організації документообігу та системного підходу до управління обліком і контролем ПДВ. Запропоновані рекомендації мають практичну значущість для підприємств і можуть бути реалізовані для підвищення ефективності їх фінансової діяльності. Водночас ці рекомендації можуть бути корисними для вдосконалення податкової політики та адміністрування на державному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «IFin» база знань. Навіщо імпортувати банківську виписку. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://www.ifin.ua/knowledgebase/article?id=b8ea7b3f-ecb3-4fa0-9400-eee8c70a727f> (дата звернення: 16.09.2024)
2. Автоматизація бухгалтерського обліку : практикум / В. О. Ярута ; Харків. Держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2023. С. 38-40
3. Алгоритм заповнення додатка 3 «Розрахунок суми бюджетного відшкодування» (ДЗ) до декларації з ПДВ. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://medoc.ua/blog/algorithm-zapovnennja-dodatka-3-rozrahunok-sumi-bjudzhetnogo-vidshkoduvannja-dz-do-deklaraci-z-pdv>
4. Беріна, О. І. Формування та функціонування моделей обліку ПДВ. *Відповідальний редактор. Перспективи регулювання соціально-економічних процесів в Україні* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2023 року, м. Одеса) [Електронне видання] / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: Є. І. Масленніков, О. М. Савастєєва, Л. О. Масіна та ін. Одеса. 2023. С. 186-190
5. Білобровенко Т.В. Проблеми відображення розрахунків за пдв та шляхи їх вирішення. *Бізнес-навігатор*. № 2-3(46). 2018. С. 120-124
6. Білобровенко, Т. В. Додана вартість як об'єкт оподаткування податком на додану вартість. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. №20 (1). 2018. 51-55
7. Богатчик Л., Лопатовський В., Безноско, К. Податок на додану вартість як економічна категорія та об'єкт обліку і контролю. *Економічні науки*. № 1. 2024. С. 103-111
8. Бойко, О. Б., Стойко, І. І. Вибір підприємством інформаційних технологій управління. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної*

конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах “. 2023. С 33-35.

9. Бондар В. Контроль фіскальних органів у сфері справляння ПДВ. *Драйвери інновацій в економіці та фінансах*. 2021. С. 19-21

10. Бортнік, Н. В., Афоніна, А. М. . Особливості правового регулювання та обліково-аналітичний механізм відшкодування податку на додану вартість (value added tax). *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. №6. 2018. С. 108-114.

11. Бутова Т. А., Микитюк Н.Я., Шулякова А.О. Податковий контроль податку на додану вартість в Україні. *Національна економіка*. 2018. С. 115-116.

12. Бутова Т.А. Податковий контроль нарахування ПДВ. III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. 2019. с. 34-35

13. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. Податкова система: Навчальний посібник /за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. С. 41-44

14. Волчанська, Л., Юшковський, Д. (2023). Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. *Економіка та суспільство*. №55. 2023. С. 45-52

15. Греца, С. М. Роль податкових органів у забезпеченні виконання обов’язку по сплаті податку на додану вартість. *Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті: матеріали міжнародної науковопрактичної конференції, м. Львів, 15–16 жовтня 2021 р.* – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив». 2021. С. 73 -76

16. Демчишин, В. Д., Лагодієнко, Н. В. Історія виникнення ПДВ. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб’єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет*. 2019. С. 73-77.

17. Державна податкова служба: [електронний ресурс] - режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
18. Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 569. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 2.10.2024)
19. Доходи державного бюджету за статтями доходів в 2023 році: Міністерство Фінансів України. [електронний ресурс] - режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 (дата звернення 13.09.2024)
20. Єрмолаєва, М. В., Лега, О. В., Канцедал, Н. А. . ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ТА ЗВІТНОСТІ. *Цифрова економіка та економічна безпека*. №1 (10). 2024. 119-128
21. Іванов Ю.Б., Тищенко В.Ф, Найденко О.Є. Податкова система: навчальний посібник – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2018. С. 112-116
22. Інформація про обсяги відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету: Державна Податкова Служба України. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/vidshkoduvannya-pdchv/informatsiya-pro-obsyagi-vidshkoduvannya/> (дата звернення 14.09.2024)
23. Йолкін, О. . Економічна сутність податку на додану вартість та проблеми його адміністрування. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. С. 112-114
24. Казанова М. Бухоблік ПДВ: закриваємо ПДВ-рахунки, відображаємо типові операції. Бухгалтер 911: електрон. наук. екон. журнал. 2019. № 15. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://www.buhoblik.org.ua/>

25. Кінчик С.В., Гончар В.П. Особливості податкового контролю розрахунків з ПДВ. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*" Актуальні напрями модернізації бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в Україні",. 2018 р. С. 196-198.

26. Лесько М.В. ПДВ та його вплив на господарську діяльність суб'єктів підприємництва: автореф. дис.на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / М.В. Лесько. 2014. С. 21-23

27. Лисяк, Л. В., Гуменюк, М. О., Філімонова, Д. А. Удосконалення податкової системи України з урахуванням досвіду зарубіжних країн. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*, №31. 2018. 90-94.

28. Литвиненко, Н. О.. Перевірка правильності розрахунку податкового зобов'язання з податку на додану вартість за операціями з постачання на митній території України. *Рекомендовано до видання Вченою радою факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» Протокол № 4 від «11» грудня 2020 року*. 2020. С. 349-351.

29. ЛІГА ЗАКОН. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://ligazakon.net/> (дата звернення 14.09.2024)

30. Лободіна, З. М., Кізима, А., Марущак, Л. І. Оцінювання фіскальної та регулюючої ролі податку на додану вартість. *Галицький економічний вісник*, 6(67). 2020. С. 129-136.

31. Масіна Л.О., Гусєв А.О. Облік податку на додану вартість на підприємстві: поточний стан та шляхи реформування. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Т.2 №2 (48). 2021. С. 180-183

32. Меліхова Т.О., Малапура Д.І. Облік податку на додану вартість. *Теоретичні та практичні засади розвитку економіки, обліку, фінансів, менеджменту та права*. 2021. С.123-124

33. Онищенко В. А. С. Головбух: електрон. версія журналу. 2021. [режим доступу]: <https://buhplatforma.com.ua/>

34. Остапенко, Ю. П. Історія виникнення та розвитку податку на додану вартість. *Редакційна колегія: Бондар МІ—д. е. н, професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту*, 2021. С. – 200-202
35. Павелко О. В., Попчук Д. О. Ліквідність, ділова активність і рентабельність: характеристика та особливості визначення окремих показників. *Економічні науки*. №4(100). 2022. С. 115-131
36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>. (дата звернення 25.09.2024)
37. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. №2. 2020. С. 1-7
38. Подолянчук, О. А. . Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. *Економіка, фінанси, менеджмент: Актуальні питання науки і практики*. №1. 2017. С. 82-102
39. Положення про Державну податкову службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text> [електронний ресурс] - режим доступу:(дата звернення: 16.09.2024)
40. Пономарьова, Т., Ключан, В. Аналіз справляння податку на додану вартість в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Актуальні питання у сучасній науці*, №12 (18). 2023. С.132-140
41. Порядок заповнення таблиць 1.1 та 2.1 додатка 1 (Д1) до декларації з ПДВ: Центральне міжрегіональне управління ДПС України по роботі з великими платниками податку. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/624582.html> (дата звернення 11.09.2024)
42. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ No 356 від 29.12.2000 р. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00> (дата звернення: 7.09.2024).

43. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № № 996-XIV [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

44. Про визначення податкового контролю: Податковий кодекс України: [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

45. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України № 131 від 01.03.2021 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-21> (дата звернення: 17.09.2024).

46. Про додану вартість: Закон України від 2.04.1997р. № 2505-15 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 3.10.2024)

47. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку податку на додану вартість. Наказ Міністерства Фінансів України від 01.07.97 № 141. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97#Text> (дата звернення 15.09.2024)

48. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2000р. №356 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>

49. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення - 4.09.2024)

50. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування. НАКАЗ Міністерства фінансів України від

30.11.1999 № 291. [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 12.09.2024)

51. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1165 : [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 6.10.2024)

52. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від від 29 грудня 2010 р. № 1246: [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення 5.10.2024)

53. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України НАКАЗ від 28.01.2016 № 21 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text>

54. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: Наказ Міністерства Фінансів України від 31.12.2015 № 1307: [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 2.10.2024)

55. Про податок на добавлену вартість: Закон України від 26.12.1992 р. №14-92 [електронний ресурс] - режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2007-12#Text> (дата звернення 28.09.2024)

56. Самедова, Л. Р. ПДВ в Україні та світі: особливості справляння. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Вип, 2(10). 2018. С. – 104-107

57. Світовий, О. М. . Економічна сутність та функції податку на додану вартість у зернопродуктовому підкомплексі України. *Збірник наукових праць*

Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки).
№1. 2014. С. 213-216

58. Сергеев С. С. Економічне визначення податків, їх види та функції. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Наукової конференції студентів / [відповід. за вип. : проф. Семак Б. Б.]. – Львів : вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2021. С. 141-144

59. Тарасенко К., Павлоцька Л. Податок на додану вартість: питання організації та методики обліку. *Галицький економічний вісник.* № 1 (74). 2022. С. 53-60

60. Фокша, Л. В., Іванова, М. А. Місце податку на додану вартість у податковій системі України. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал».* №4. 2018. С. 120-123

61. Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство.* 2018. №15. С 900-908

62. Черкасова, С. В., Бартко, М. Т. Податок на додану вартість як інструмент забезпечення фіскальної функції податків. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки.* №76. 2024. С. 7-15.

63. Чіпак Ю. Р. ПДВ: Історія та сучасність. *Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні:* Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, м. Львів, 23 березня 2023 року/ Львівський торгово-економічний університет. 2023. С. 301-303

64. Шаповал, Т. Б. . Податок на додану вартість: генеза та сучасна трансформація в умовах реформаційних правоторчих процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право,* 3(47). 2017. С. 16-19.

65. Шот А., Платонова, Я. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2(14). 2018. С 151-160.

66. Янчева Л.М., Наумова Т.А., Нестеренко І.В., Акімова Н.С. Податковий контроль: навчальний посібник. Київ. 2021. С. – 9-13